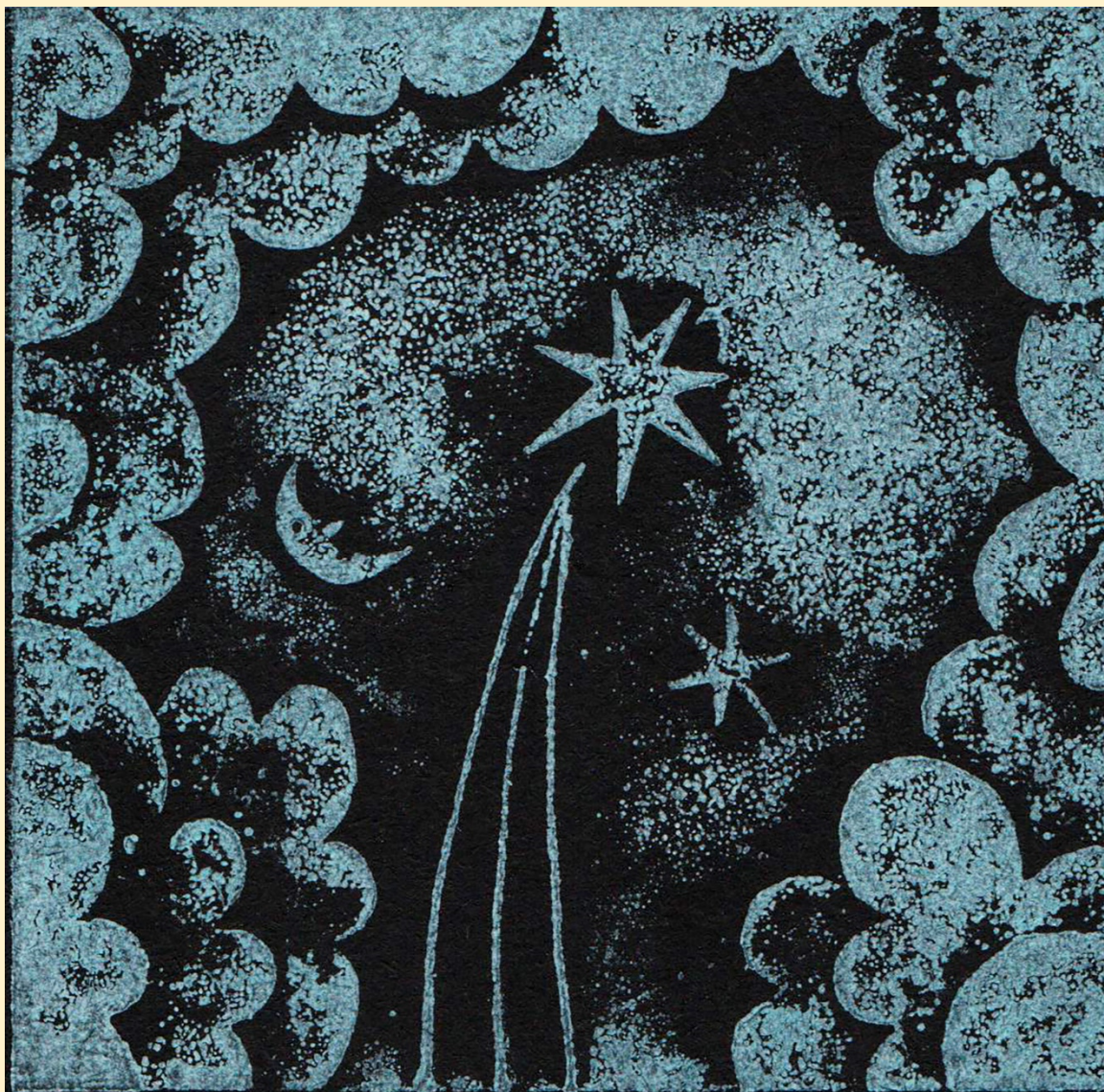

SETKÁVÁNÍ

Časopis Olomoucké diecéze
Církve československé husitské
prosinec 2023

Setkání starých a nových členů diecézní rady v říjnu 2023.

Ze slavnosti ve sboru ThDr. Karla Farského v Troubelicích.

Obsah

Úvodní slovo biskupa <i>Tomáš Chytil</i>	2
Homilie <i>Lucie Haltofová</i>	3
Středověké představy o podsvětí <i>Jiří Vogel</i>	5
Rozhovor s Dagmar Štěpánovou <i>Monika Bartková</i>	9
70 let od otevření sboru ThDr. Karla Farského v Troubelicích <i>Bohdan Kaňák</i>	13
Rozjímání s Kralickými <i>Niki Otisková</i>	17
Vánoční tramvaj <i>Pavel Síkora</i>	20
Legionáři v Ostravě – Michálkovicích	21
Básně <i>Rostislav Valušek</i>	23
Dětem <i>Jana Krajčřířková</i>	25
Kam za uměním a kulturou	29
Bohoslužby o Vánocích	31

SETKÁVÁNÍ. Jako občasník vydává Olomoucká diecéze Církve československé husitské, Žilinská 113/5, 779 00 Olomouc.
Redakční rada: Monika Bartková, Vlastimír Haltof, Tomáš Chytil, Lucie Gudrun Peterová, Vladimír Šiler.

Uzávěrka příspěvků pro příští číslo: 29. 2. 2024.

Příspěvky můžete zasílat elektronicky na adresu: redakce.ccsh.olomouc@email.cz. Redakce si vyhrazuje právo výběru a úpravy příspěvků. Pokud chcete poslat fotografie, vezměte, prosím, na vědomí, že redakce může přijmout pouze fotografie pořízené ve vysokém rozlišení kvůli výstupní kvalitě tisku. Za vaše příspěvky děkujeme.

Tisk: PROPERUS, s.r.o., Šlechtitelů 1, 779 00 Olomouc; www.properus.cz

Úvodní slovo biskupa

Sestry a bratři, opět jsou zde Vánoce. Svátky klidu, míru a také zvláštní Boží přítomnosti. Realita? Nákupy v obchodech, lítání po návštěvách, shánění adres pro vánoční pozdravy a přání, celoplošný úklid. Uklidňující je, že to (snad) děláme taky z lásky. Vánoce jsou svátky lásky a chudoby. Opravdu. Pojem chudoby, jak je obvykle presentován, je ale možná přehnaně materiální. Chudoba může spočívat v tom, že budeme bez nároků milovat bližní, že se jim otevřeme, že je přijmeme. A jestli nás toto přijetí neučiní chudými, je pravděpodobné, že bylo málo vřelé.

Kam přivedla láska Syna Božího? Na začátku na slámu, poté na kříž. Tento Kristus, jehož narození opětovně tak vroucně a dojemně prožíváme, však nehledal cíleně, aby byl chudým. Chtěl po vzoru Otcově přinášet lásku, to ostatní přišlo k tomu. Možná pro mnoho z nás – nepochopitelně.

Středem Vánoc je Boží dítě. Potřebovalo péči lidí a našlo ji. Ne u všech, ale našlo. Ne v nejlepších a nejhonosnějších podmínkách, ale přece to dostačovalo k životu. Vždycky najdeme lásku u těch, kteří nevěnují tolik pozornosti sami sobě, ale mají zájem o druhé. A jestliže taková láska přináší oběti a strádání, je pravá a nefalšovaná.

Ale dost už kázání. Vždyť homilii nám zaslala sestra farářka Lucie Haltofová. A kolega Pavel Sikora pojednává o zázraku vánočním ve svém příspěvku také. Trochu jako reminiscence na podzimní rozjímání o věcech časných a věčných k nám promlouvají slova z příspěvku bratra děkana Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy Jiřího Vogela. Historii kostela v Troubelicích přibližuje historik a duchovní Bohdan Kaňák, sestra Niki Otisková rozjímá nad Písmem svatým. Nechybí ani pozvání na kulturní akce péčí Lucie G. Peterové a pořad bohoslužeb v našich sborech a modlitebnách. Jana Krajčíříková nám laskavě dodala tolik krásného pro děti a mládež! Monika Bartková oslovila Dagmar Štěpánovou, výtvarnici, a hlavně věrnou sestru v Kristu! Talent, skromnost, přející, vždy se srdcem na dlaní. Tak ji známe z našeho společenství.

Sestry a bratři, Bůh se stal člověkem. Máme vnímat nebeskou nádheru mezi anděly v oblacích, ale také přijímat každodenní prozaickou skutečnost. Skutky lásky jsou důležité. To sám Bůh nás vede zpět sem, na zem. V tomto čase a místě máme ze sebe vydat to nejlepší, co v nás je. Buďme bdělí. Nebe i země. Andělé, chvalozpěvy, sláva, ale i svět zbloudilý, křehký, nepokojný. Bůh se nevytratil, rozšířil svou moc. To jsou Vánoce. Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!

Tomáš Chytil

Děkujeme Ti, Duchu svatý, že jsi nás otevřel pro všechno krásné, radostné a že jsme měli možnost pocítit velikost života. Tento rok nás v mnohém obohatil a připravil pro ten příští. Obejmi nás svou svatou láskou, bez níž nelze žít. Děkujeme za Tvoji ochranu a milost. Provázej nás, naše rodiny, církev a svět. Požehnej, prosíme, každému našemu ušlechtilému snažení, které je ve shodě s Tvou svatou vůlí a v němž najdeš zalíbení. Amen.

Izajáš 53,1-7 Lukáš 2,1-20 **Filipským 2,1-11 a 4,6-7**

Vážení čtenáři, milé sestry a bratři,

stanuli jsme v adventním čase. V čase plném příprav na Vánoce, kdy budeme slavit příchod našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista na svět.

Toho, který nejprve sestoupil na zem, stal se člověkem, aby znovu vstoupil na nebesa své slávy.

Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno – na nebi, na zemi i pod zemí – a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán.

... to jsou hluboká slova. V těchto několika větách zaznívá velké tajemství křesťanské víry. Hymnus, který apoštol Pavel cituje v epistoletě Filipským, vypovídá vlastně to nejdůležitější jádro křesťanství – vánoční tajemství, o narození Božího Syna v judském Betlémě, o jeho příchodu na svět. O tom, že Bůh sám se sklonil na dno lidské bídy, když přišel v Ježíši Kristu. Vypovídá o tom, že Boží láska se stala člověkem, když se Marii a Josefovi narodilo dítě.

Zároveň v těchto několika málo větách zaznívá i poselství Velikonoční. To dramatické finále Ježíšova života. Jak v podobě člověka podstoupil smrt, a to smrt na kříži. A tím nám přinesl spasení.

Těch několik málo slov jeden moudrý církevní otec zformuloval: Boží Syn opustil nebeskou slávu a stal se člověkem, aby se člověk mohl stát Božím Synem. Nebe se sklonilo na zem, abychom my, obyvatelé země, směli vyjít vzhůru do nebe. Kristus opustil svou nebeskou slávu, trpěl ponížením, mučením, abychom my se mohli stát blízcí Bohu.

Bůh, ve kterého věříme, nás nenechává na pospas úzkostem, obavám a nejisté budoucnosti. Ne-zůstává netečně v nebi jako nějaký odtažitý vladař. Sestupuje na zem. Bůh, ve kterého věříme, je Bůh sestupující k nám. Má k nám vztah lásky a milosti. V každé chvíli čeká, až se vždy znovu navrátíme k Němu.

Povahu Božího vztahu k nám lidem vyložil Ježíš svým učedníkům v podobenství o marnotratném synu.

Ten otec, který je obrazem nebeského Otce, v dálce spatří svého marnotratného syna, který se dopustil několika velmi špatných životních rozhodnutí.

Ale místo, aby rozhněvaně podupával nohou a chystal se synovi vyčinit, po tom, co ztroskotal a šourá se zpátky domů, místo toho – hnut lítostí – běžel k němu hned, když ho spatřil. Objal ho a políbil. A rozkázal svým služebníkům: přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho.

Žádné pokárání nebo výčitky: „Já jsem ti říkal, jak to dopadne!“ Místo toho říká: přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho, a na ruku mu dejte prsten... Takové je Boží srdce.

Tato láska se projevila v Ježíšově životním příběhu. Bůh sám v betlémském dítěti sestupuje až na dno lidské bídy.

A my víme od proroka Izajáše, že to byla naše bída, kterou nesl, naše bolesti na sebe vzal. Byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, Jeho ranami jsme uzdraveni.

O Vánocích stojíme uprostřed velkého tajemství. Svatého tajemství křesťanské víry. Boží Syn se stal člověkem, aby se člověk mohl stát Božím synem. Nebe sestoupilo na zem, aby země mohla být pozdvižena do nebe.

A přesto, že jsme oslněni světlem tohoto velkého tajemství, má apoštol Pavel na mysli jeho praktické vyústění. I vy buďte takoví. Jako ten, který na své rovnosti nelpěl, ale sám sebe zmařil. Vzal na sebe způsob služebníka. Staňte se i vy pokračováním jeho příběhu. Ať je ve vás stejné smýšlení jako v Kristu Ježíši...

Když se díváme pozorně na životní příběh Ježíše z Nazareta, a posloucháme jeho slova, mohli bychom nabýt dojmu, že Ježíše nejvíc ze všeho zajímalo zemědělství, pšenice, a že měl zvláštní zálibu v rybolovu v Genezaretském jezeře.

Jenže on mluvil o tom, čím žili jeho současníci, ke kterým byl poslán. Ježíš nemluvil jazyky andělskými. Žádným nebeským nářečím. On mluvil o pšenici, koukolu, o lovení ryb a rybářských sítích, protože byl poslán do konkrétního prostředí, ke konkrétním lidem, jejichž svět bylo zemědělství a rybolov. Mluvil jejich řečí. Jinak by mu nerozuměli.

Pro současného člověka, naše sousedy, kamarády, spolupracovníky, je tím rybolovem, rybářskými sítěmi a pšenicí – práce u počítače, výroba těstovin, posezení v hospůdce, sledování seriálů na netflixu... nebo něco, co patří do České republiky 21.století. Do současné života.

Asi málokdo tomu rozuměl tak dobře jako právě apoštol Pavel. V epištole Korintským vyjadřuje svoji misijní metodu:

Židům jsem byl židem, abych získal židy. Těm, kteří jsou pod zákonem, byl jsem pod zákonem, abych získal ty, kteří jsou pod zákonem... Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona... Těm, kdo jsou slabí, stal jsem se slabým, abych získal slabé...

Apoštol Pavel také mluvil jazykem lidí, ke kterým byl poslán. A nechal je určovat, o čem si budou povídat. Co je pro ně důležité. Co je zajímavá...

Ani my nejsme galilejskými rolníky. Jsme posláni do současného světa. Každý tam, kam nás životní cesta vedená Pánem Bohem, dovedla. Být dělníkům dělníkem, houbařům houbařem, fotbalistům být fotbalistou, hospodyňkám hospodyňkou...

A to je vlastně pointou Pavlovy písně o Ježíšově životním příběhu. O té cestě Ježíše Krista z nebe na zem ... a ze země do nebe.

Máme být pokračováním Ježíšova příběhu. I my máme opustit bezpečný prostor našich kostelů a modliteben, „sestoupit“ ze svých výšit, vzít na sebe způsob služebníka a vyjít mezi své „galilejské“...

A v tomto našem poslání nás apoštol Pavel povzbuzuje: *„Netrapte se žádnou starostí, ale v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu. A pokoj Boží, převyšující každé pomyšlení, bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.“* Amen.

Lucie Haltofová

Důsledky rozkladu středověkých představ o podsvětí na duchovní péči o umírající

Jiří Vogel

Přístup ke smrti ve středověku a putování do úložišť lidských duší

Pokud jsme si zvykli hledět na středověk optikou moderní doby jako na dobu temna, kterou lze charakterizovat výrazy: analfabetismus, pověřčivost, epidemie, nerovnost, násilí a nelidskost, mohou nás překvapit některé tehdejší kulturní fenomény, jejichž promyšlenost a kvalita v mnoha ohledech překračují jejich obdoby v současné společnosti. Jedním z nich je kultura umírání, respektive péče o umírající, které byla ve středověku věnována mimořádně velká pozornost a která se rozvinula do poměrně komplikované řady činností a úkonů u lože umírajících. Tento zvláštní zájem měl několik příčin, které se pokusím alespoň zčásti předestřít. Předně byla středověkému člověku zcela cizí současná tabuizace smrti. V odborné literatuře se zpravidla vyzdvihuje souvislost s poměrně krátkou průměrnou dobou života (cca 35 let) ve středověku nebo s epidemiemi moru, který sužoval Evropu v nepravidelných intervalech od poloviny 14. století. Zásadní roli ovšem sehrávaly i náboženské příčiny. Smrt a s ní bezprostředně spojená témata individuálního soudu a následného putování do jednoho z úložišť duší – nebesa, ráj, peklo, předpekli, očistec – stály v lidovém (neuniverzitním) křesťanství ve středu duchovního života a vedly k vytvoření promyšleného systému péče o umírající.

Vliv lidové vizionářské literatury na formování péče o umírající

O touze středověkého člověka dozvědět se, jaká bude pouť jeho duše po smrti, svědčí obliba lidové vizionářské literatury, ve které se objevují svědectví lidí, kteří prožili zdánlivou (dnes bychom řekli asi klinickou) smrt a kteří se vrátili zpět mezi živé, aby vyprávěli, co se děje s člověkem při umírání a po

smrti. Těchto svědectví v ústní i písemné formě kolovala Evropou celá řada a po celý středověk byla mnohem rozšířenější a populárnější než Dantova *Božská komedie* z poloviny 14. století.

Vizionářské popisy hádání andělů s démony o duši nad ložem umírajících a utrpení v různých oblastech podsvětí byly obvykle velice barvitě a vyvolávaly ve čtenářích a posluchačích toužebné i hrůzyplné imaginace. Hrůzyplné fantastické obrazy však ve středověku jednoznačně převládaly nad těmi toužebnými. Líčení nebes nebyla zdaleka tak pestrá jako líčení podsvětních říší. To se přirozeně promítalo i do péče o umírající, která byla koncipována jako záchrana před hrůzami, jimiž měly být postiženy duše, které se nedokázaly během svého života očistit od hříchu.

Kdokoli vstoupil do podsvětí, se okamžitě začal chvět hrůzou. Týrané duše hořely v ohnivém jezeru, mohly být koupány v olovu nebo smůle, vařeny v hrncích nebo praženy na pánvích. Strádaly hladem i žízní a na jejich zubožených tělech hodovali ptáci a červi. Často byly týrány podle hříchů, kterých se dopustily, a poté, co byly umučeny, byly znovu oživovány, aby se mohly podrobit novým způsobům trýznění. Jeden z „návštěvníků“ podsvětí popsal ve 12. století hrůzy pekel těmito slovy: „A uviděl jsem ďábly, nesmrtelné červy a bezpočet hrůzostrašných draků létajících v plamenech. Ti všichni byli trýznění tímž trestem jako duše zatracenců, přece však vládli nad dušemi ubožáků. Mezi jinými jsem také viděl strašlivého zlého ducha, který skřípajícím hákem týral duše zatracenců. V blízkosti ohně jsem spatřil rovněž širokou, ledově studenou řeku. Do tohoto nesnesitelného chladu byly ponořeny duše nešťastníků, přičemž střídavě vyskakovaly z ohně, rozbíhaly se do různých stran, padaly nazpět a znovu velmi rychle skákaly zpátky do ohně. A když se

ocitly v ohni, tehdy nařikaly, a když byly v ledové řece, skřípaly zuby. Běda tomu navěky, kdo pyká takovým trestem! Běda tomu, říkám, kdo tam přijde! Pro toho by bylo lépe, kdyby se byl vůbec nenarodil. Chřtán pekla je kulatý jako jáma. Nikdy se nezavírá, ale neustále zeje jako tlama polykající kořist.“¹

Péče o umírající ve středověku jako příprava na individuální posmrtný soud

Smrt a s ní bezprostředně spojený individuální soud a následné putování do jednoho z úložišť duší (*receptacula*) byly kvůli těmto děsivým imaginacím permanentními výzvami pro aktuální jednání člověka. Během soudu nad činy člověka se mělo rozhodnout, na jakých místech se lidská duše po smrti ocitne. Budou to nebesa, očistec nebo definitivní zavržení v pekle? Jenom ten, kdo ve věrnosti Hospodinu vytrval až do smrti neboli ten, kdo již podle Augustina (354–430) získal dar vytrvalosti (*donum perseverantiae*), mohl dosáhnout spásy. Často byl v této souvislosti citován Ježíšův výrok z Evangelia podle Lukáše (21,19): „Když vytrváte, získáte své životy.“

Tento zvláštní důraz na „vytrvání až do konce“ našel svou konkrétní podobu v mravní zásadě *memento mori* (*pamatuj na smrt*). Což znamenalo: *Stále si připomínej svou smrt, abys jednal odpovědně a ve vlastní smrti a následném soudu dosáhl života věčného*. Tato mravní zásada se stala jedním z ohnisek duchovního života a svým způsobem jí byla podřizována všechna ostatní příkázání. *Memento mori* bylo navíc upevňováno bohatou symbolikou, zvláštní formou bohoslužby a dalšími spirituálními projevy, jimiž byla protkána celá tehdejší společnost. Tak například úder kostelních zvonů každou celou hodinu oznamovaly blízkost konce života a s ním i individuální soud a vyzývaly k pravidelným prosebným a přímlyvným modlitbám za odpuštění hříchů a duchovní vedení v hodině smrti.² Jiným příkladem může být výrazná personifikace smrti, která byla od 14. století zobrazovaná jako tajemná postava v černém plášti s kosou. Účelem malování smrtky nebyla pouhá snaha děsit pozorovatele, nýbrž permanentní připomínání mravní vytrvalosti, protože jen ten, kdo byl schopen

vytrvat v následování Krista až do konce svého života, mohl dosáhnout věčné blaženosti.

V tomto pojetí spirituality se hlavní pozornost upírala na průběh konce života. Ve středověku se z těchto podnětů postupně zformovala komplexní péče o umírající. Přitom je ale třeba mít neustále na paměti, že účelem této péče nemělo být, narozdíl od dneška, zmírnění tělesného a psychického utrpení umírajících, nýbrž dosažení věčné blaženosti, respektive příprava na událost přechodu z viditelného pozemského do neviditelného posmrtného života.

Podle středověké víry ďábel vyvíjí největší úsilí ke svedení člověka k hříchu s blížící se smrtí, protože nad každým, kdo zemře očistěn od svých hříchů, ztratí svou moc. Na jedné straně mohl na konci pozemské pouti uniknout pekle i ten, kdo se během svého života dopustil těch nejtěžších hříchů, pokud před svou smrtí učinil dostatečné pokání. Na straně druhé měl ďábel poslední šanci získat do své moci duši člověka, který jednal po celý svůj život spravedlivě. V útlé knížce s příhodným názvem *Umění umírání* (*Ars moriendi*) datované do roku 1470 se píše: „*Umírající lidé však při svém posledním tažení čelí těžkým napadáním, útokům horším než za svého dosavadního života*.“ Ďábel se snaží klást před umírající řadu překážek a pastí, do nichž chce lapit jejich duše. Podle jmenované knížky se lze těmto útokům vyhnout, zejména pokud je správně pojmenujeme a porozumíme možnostem vlastní obrany.

Podle tohoto středověkého návodu na správné umírání bývá první útok ďábla veden na víru umírajících. Ďábel svádí věřící k pochybnostem, snaží se je zlákat vírou nekřesťanů a kacířů, tak aby nakonec považovali celý proces správného umírání za zbytečný. Pokud se ďábelovi podaří narušit křesťanskou identitu umírajících, propadnou pochybnostem a nejsou schopni se jakkoli očistit od hříchu. Pokud ďábel neuspěje v narušení pravověří umírajících, pokusí se v nich vyvolat alespoň zoufalství. Předhazuje jim jejich viny, zejména ty nevyznané, a snaží se je přesvědčit, že jim nikdy nemůže být odpuštěno. Pokud je ďábel neúspěšný i ve vyvolání zoufalství a věřící neztratí víru v Boží odpuštění, pokusí se je odvrátit od Boha skrze bolest a utrpení. Fyzické bolesti i duševní utrpení mohou být tak velké, že člověk ztratí trpělivost, začne je Bohu vyčítat, „reptat proti

¹ „Život, vidění a smrt bezelstného Orma“. In: MORAVOVÁ, M. (Ed.). *Ráj, peklo a očistec ve středověkých viděních*. Praha: Argo, 2011, s. 98–99.

² Srov. KUBÍČKOVÁ, Ruth. *Ars moriendi ve světle teologického personalismu – poimenická explikace*. Praha: HTF UK, 2018, (disertační práce), s. 33–35.

Bohu“, přestane Boha milovat, a tím se od něj odloučí. Pokud ani tato past nezabere, pak se ďábel patrně bude snažit umírající přimět k duchovní pýše a samolibosti. Bude jim ukazovat, jak dobrá byla jejich víra, kolik dobra vykonali, aby skrze sebe-vyšování a sebechválu zapomněli, že za všechno vděčí Bohu. Poslední past, kterou ďábel před člověka klade, se týká starostí o věci pozemské. Těsně před smrtí se člověk musí vzdát všeho pomíjivého, to znamená nejen majetku, ale i svého partnera, potomků a přátel, musí odložit všechny starosti, veškerou péči o ostatní a plně se odevzdat Bohu. Neboť jenom ten, kdo se všeho vzdá, může vstoupit do věčné blaženosti.³

Tyto zásady si věřící vštěpovali v podstatě po celý život a u lůžka jim byly znovu připomínány. Nejčastěji knězem, který umírajícímu mohl poskytovat svátosti, ale i dalšími lidmi, kteří pečovali o umírající, hovořili s nimi nebo se s nimi modlili a povzbuzovali je v tomto posledním boji.

Pro péči o umírající byly ve středověku příznačné zejména dvě charakteristiky: 1. Umírající měl před očima jasný cíl, protože smrt chápal jako důležitý přechod z jedné formy existence do druhé a uvědomoval si, jak důležité je projít touto přechodovou událostí správným způsobem. 2. Umírající ve svém úsilí obvykle nebyl osamocen, ale pečovala o něj vedle kněze i řada dalších lidí, pro které byla zkušenost se správným umíráním druhého člověka důležitou formativní událostí i pro závěr jejich vlastního života.

Boj s démonskými mocnostmi u lůžka pokračoval i bezprostředně po smrti. Podle tehdejších představ se shromáždili kolem duše, která opouštěla svou tělesnou schránku, na jedné straně ďáblové a na druhé andělé a svatí a začali se mezi sebou přit o duši nebožtíka. Ďáblové argumentovali jeho vinami, andělé a svatí jeho zásluhami. Modlitby přítomných u lůžka člověka, který právě zemřel, pomáhaly jeho duši překonat posmrtné překážky a dosáhnout co nejlepšího výsledku u tohoto individuálního soudu, kde bylo rozhodnuto, zdali jde o nenapravitelného hříšníka, který propadl peklu, nebo o duši, která se bude muset podrobit utrpení očištění, nebo o duši, která bude moci zaujmout místo alespoň na

okraji ráje a vyčkávat na přijetí Bohem. Pohřební obřady, zádušní mše, odpustky, pravidelné připomínání a modlitba za zesnulé plynule navázaly na dění u lůžka umírajících a pomáhaly duším v očištění a na okraji podsvětí, ráje a nebes ke vstupu do věčné blaženosti.

Kritika středověkých představ o podsvětí

Barvitě představy vizionářských poutníků do podsvětních říší a nebeských světů se ovšem setkávaly také s kritikou, a i ve středověku existovala v církvi jiná pojetí podsvětí a posmrtného života. Někteří mystici například vůbec nechápali peklo a očištěc jako nějaká konkrétní místa ve světě, ale spíše jako součást duchovní cesty, která vede člověka k Bohu. A mezi vizionáři byli i tací, kteří se v podsvětí neseťkali s fyzickým utrpením vůbec a duše, které v něm potkávali, trpěly hlavně svou odloučeností od Boha, kterou si samy způsobily. Toto „mírnější“ pojetí pekla se na sklonku středověku hojně rozšířilo i v některých proudech reformace, zejména v kalvinismu.

Kritika představ pekla a očištěce se ve vrcholném středověku spojila s kritikou příjmů církve z odpustků a zádušních mší. Odpustky čili smírčí oběti a zádušní mše měly podle tehdejší víry moc zmírňovat mučení a utrpení v očištění a mohly vést až k úplnému osvobození. Například prostý rolník Thurkill ve svém vidění zaznamenaném na počátku 13. století spatřil na hranici podsvětí zástupy lidí, kteří čekali na vstup do věčné blaženosti, avšak mohli jí dosáhnout jen skrze oběti, modlitby a zádušní mše církve. Archanděl Michael dokonce Thurkillovi o jednom z čekajících mnichů prohlásil, že ke spáse dojde „leďa skrze sloužení čtyřiceti mší“.⁴

Finanční příjmy církve z odpustků a zádušních mší byly ve vrcholném středověku ohromné a kritika jejich výběru, účelu a smyslu se postupně spojila i s kritikou představ podsvětí, zejména očištěce. Například Jan Hus kritizoval při prodávání odpustků hlavně chamtivost duchovních, ovšem víru v existenci očištěce na rozdíl od mnoha svých stoupenců nijak nezpochybňoval. I Martin Luther, který v souvislosti s odpustky kritizoval hlavně lidovou pověrčivost, její podporu ze strany církve a

³ Knížku „Ars moriendi“, vydání z roku 1470, přeložila Ruth KUBÍČKOVÁ v příloze své disertační práce: *Ars moriendi ve světle teologického personalismu – poimenická explikace*, s. 180–186.

⁴ „Thurkillovo vidění“. In: MORAVOVÁ, M. (Ed.). *Ráj, peklo a očištěc ve středověkých viděních*, s. 222.

hamižnost duchovních, existenci očištěnce nejprve nezpochybňoval. Ještě v *95 tezích* (1517) píše: „Papež koná správně, pokud vyhláší odpuštění duším v očištěnci, ne však mocí klíčů, kterou ani nemá, ale na způsob přimlvy za ně. Pouze lidské učení hlásají ti, kteří prohlašují, že když cinkne peníz o dno truhlice, vyletí duše z očištěnce. Je jisté, že když cinkne peníz o dno pokladnice, vzroste lakota a žádostivost, ale výsledek přimluvné modlitby církve je jen v rukou Božích.“ O třináct let později po Augsburském sněmu už víru v existenci očištěnce vnímal jen jako výmysl papežské církve.

Důsledky proměny vyprávění o individuálním soudu na péči o umírající

Právě reformace, která zasadila smrtící úder středověkým představám podsvětí, postupně zcela rozrušila celou praxi spojenou s umíráním. V první řadě došlo k upozadění Augustinova učení o daru vytrvalosti, který byl zaměřen na budoucnost spásy a na kterém stavěla i mravní zásada *memento mori*. V reformaci se událost spásy posunula více do přítomnosti. Najednou už nebylo důležité, že kdo vytrvá až do konce, bude spasen, ale spasen je už v přítomnosti ten, komu Bůh propůjčuje milost ospravedlnění. Futurální *memento mori* bylo upozaděno a do popředí se dostala přítomná jistota víry.

Podobně po ztrátě víry v očištěnce se vytratil i smysl modlitby za zemřelé, odpustků a zádušních mší. Mrtví již nepotřebovali, aby si je živí připomínali. Připomínání zesnulých bylo redukováno na výraz úcty k jejich životním zásluhám. Propast mezi světem živých a mrtvých se výrazně zvětšila.

S uplatňováním principu *sola scriptura* ztratila svoji autoritu i vizionářská literatura. Pestré posmrtné fantazie, ve kterých vystupovali andělé, svatí a ďáblové, kteří se hádali (někdy i prali) o duši nebožtíka, byly nahrazeny biblickým mlčením, protože Písmo fantazie o posmrtném životě příliš nerozvíjí.

Duchovní péče o umírající v reformačních církvích získala novou podobu. Konec života již nebyl považován za rozhodující okamžik spásy a bezprostřední okolí lůžka umírajících bylo demytologizováno. Řada laiků i duchovních zažívala zejména v průběhu reformace v první polovině 16. století šok

z vyprázdnění konce života a těžce tuto změnu nesla. Proměna péče o umírající byla pro některé protestanty důvodem návratu do katolické církve, jiní se tuto krizi snažili řešit oživením zasněžených představ, zejména představ očištěnce. Například v roce 1549 se mezi anglikány začal prosazovat požadavek, aby se kněží opět mohli modlit za duše v očištěnci: „jako to činili naši otcové“.⁵

Jiní se pokusili ze středověké tematiky typu *Ars moriendi* vytěžit vše, co by se dalo sladit s novou teologií. A i když se jim nepodařilo dosáhnout komplexity duchovní péče o umírající z doby předreformační a kontinuity mezi touto péčí a připomínáním zesnulých, přeci jen dokázali vtisknout duchovní péči o umírající důstojnou podobu, která si našla v reformačních církvích mnoho stoupců. K nejvýznamnějším a nejpobulárnějším pracím na toto téma náleží kniha Williama Perkinse *A Salve for a Sick Man* z roku 1595. Podle Perkinse by měl duchovní nejprve přimět umírající, aby se smířili s Bohem v Kristu, a poté i se sebou samými a se svými bližními. Perkins ukazuje, že to vůbec není jednoduché, neboť člověk na smrtelné posteli na tom bývá po duchovní stránce špatně, a to i když byl aktivním křesťanem po celá desetiletí. Často je dokonce nutné umírající nově katechizovat, neboť jsou pyšní a samolibí, pohrdají Bohem, ztrácejí pochoopení nebo vůbec nechápou důvody pro smíření. Perkins si také uvědomuje, že lidé byli v dřívějších dobách na smrt mnohem lépe připraveni, než jsou v současnosti.⁶

Závěr

Nepřipravenost na smrt, kterou Perkins odhalil jako poměrně nový fenomén na konci 16. století, se s masivním šířením sekularizace ještě více prohloubila. Duchovní péče o umírající, která formovala postoje ke smrti v celé společnosti, se pozvolna stala druhořadou nebo zbytečnou věcí. Postupně byla nahrazena paliativní péčí, která se koncentruje zejména na zmírnění fyzických bolestí a duševního nepohodlí podáváním medikamentů a doprovodnou terapií. Podávání utišujících léků však často vede k ospalosti a dezorientaci, někdy i ztrátě

⁵ DINZELBACHER, Peter. *Poslední věci člověka: nebe, peklo, očištěnce ve středověku*. Praha: Vyšehrad, 2004, s. 125.

⁶ PERKINS, William. *A Salve for a Sick Man. Or, a discourse detailing the nature, variations, and types of death; as well as*

the appropriate way to meet death. [online]. London: John Legat, 1611, s. 37–40 [cit. 2023-08-31]. Dostupné z: <https://www.monergism.com/salve-sick-man-ebook>

vědomí. Vedení komunikace s umírajícími je tak mnohem náročnější a v některých případech nemožné.

Vedení komunikace ztěžuje i předporozumění smrti, na kterou se hledí podobně jako na další fenomény podle zásady *etsi Deus non daretur* (jako by Boha nebylo). Smrt tak už není vnímána jako přechod z jedné formy života do jiné, nýbrž jako skutečný konec člověka, jehož smysl existence už byl naplněn nebo jehož existence smysl ztratila. Na otázku, co člověka čeká po smrti, tak duchovní může odpovídat nanejvýš odkazem k mystériu smrti.

Obnova připravenosti na smrt a umírání a tím i zkvalitnění duchovní péče o umírající je jeden

z velkých úkolů církve. Současná odborná literatura řeší zejména konkrétní problémy duchovní péče o umírající. Tj. jak sloužit lidem v nemocnicích a hospicích jako doplněk paliativní péče, jak navázat kontakt s lidmi, kteří jsou pod vlivem utišujících léků, o čem s nimi hovořit, jak se s nimi modlit a jaké obřady konat. Sledujeme-li ovšem tradici duchovní péče o umírající ve středověku a zlom, ke kterému došlo v 16. století díky reformaci, uvědomíme si, že k výraznému zlepšení kvality tohoto typu duchovní péče může napomoci pouze formování celoživotního přístupu ke smrti a umírání. Nalezne-li církev dostatek energie se takovému úkolu věnovat, ukáže budoucnost.

Doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.,
děkan Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy

Rozhovor

Vážení a milí čtenáři, v adventním čase vám přinášíme rozhovor s milou sestrou Dagmar Štěpánovou, dlouholetou členkou naší církve, uměleckou duší a velmi příjemnou ženou. V letošním roce oslavila krásné životní jubileum, stále se podílí na životě církve a v náboženských obcích, kreslí, hraje na housličky, hrává koledy s dětmi při setkáních mateřských škol. Potkáváte ji například na pouti na Ostravici, kde hrává ve svém klobouku, či před Vánocemi u živého betléma. Stále se usmívá a i přes zdravotní komplikace je aktivní a veselá. Věřím, že její povídání vám přinese radost a pohazení a za nás za všechny bych jí ráda popřála do dalších let neutuchající zájem o život, pevnost ve víře, která ji neopouští, radost, pevné zdraví a štěstí do dalších let.

Sestro Dášo, jste dlouholetou členkou naší církve v Ostravě – Svinově, potkáváme se při různých příležitostech a Vy se pořád usmíváte. Kde berete ten optimismus?

Ano, jsem dlouholetou členkou v naší církvi a je to už tradice celé naší rodiny. Jsem ve sboru našich bratrů a sester spokojena, také díky našemu bratru biskupovi Tomáši Chytilovi! A toto společenství mi dává optimismus, že nejsem sama se svou vírou.

Byla jste zde pokřtěná a vedl Vás někdo k víře?

Byla jsem v naší církvi pokřtěna, a i moje děti, sestrou farářkou Čestmírou Vlčkovou, která působila se svým manželem ve sboru na Záměstní ulici ve Slezské Ostravě a také na studiích v Brně na SUPŠ (Střední umělecko-průmyslová škola) v letech (1969 až 1973) jsem byla vedena k víře její sestrou, sestrou farářkou Petrou Vítkovou.

Co byste si přála v naší církvi změnit a co na ní máte naopak ráda? Jak se v ní cítíte po letech?

Přála bych si v naší církvi změnit to, aby chodilo více věřících a případně nějakým způsobem pozvat i mladé lidi, alespoň příležitostně, na nějaké akce a na mši. Cítím se v našem společenství dobře, až na tu malou účast. Také chybějí návštěvy dětí.

Stýská se Vám po něčem z minulosti? Zajímá mě právě Jednota mládeže, ve které jste byla. Máte nějakou zajímavou vzpomínku?

Po minulosti se mi nestýská, pouze po mých zemřelých v rodině, rodičích, bratrovi a ostatních. Z mládeže mám hezké vzpomínky! Pod vedením již zmíněné sestry farářky Vlčkové jsme se scházeli již od mých patnácti let a naše zážitky byly veselé a pěkné! Chodili jsme na výlety (Ostravice), pořádali soutěže a zpívali písně. V té době i s bratrem Zdeňkem Kovalčíkem a sestrou varhanicí Věrkou Horákovou.

Hrajete na housle, kreslíte, vyrobila jste velmi hezké betlémky pro Husův sbor ve Svinově a máte mnoho dalších aktivit. Jak k Vám přichází inspirace?

S betlémky v našem sboru mi hodně pomáhal můj manžel Arnošt. Nejdříve to byl molitanový, (figurky z jednoho kusu), keramický, (lepenkovou hradbu vyráběl náš syn Tomáš), lesní betlém, (ten jsme hledali a našli v lese) a poslední textilní, kde osvětlení řešil také manžel. Náš bratr Toník, předseda rady starších doplnil naše betlémky o svůj, který vytvořil ze samorostu a doplnil světélkem. Inspirace ke mně přichází někdy ve snech a jindy ve dnech, když mám čas a náladu tvořit. Povzbudí mne k inspiraci také nápady od jiných mých známých přátel a ostatních.

Je mnoho lidí, kteří jsou schopni prosedět den u televize a nemají žádné koníčky, ale Vy se očiividně nezastavíte. V ostravské Galerii na schodech budete mít do 11. ledna 2024 výstavu. Můžete čtenářům popsat, o jaká díla se tematicky jedná a co obnáší uspořádání takové akce?

Sestro Moniko, to máte pravdu, že mne nebaví vysedávat u televize, raději kreslím, šiju, háčkuji, tvořím a hodně čtu knihy, kde také nacházím někdy inspiraci k mým nápadům. Tu výstavu mi celou instaloval můj manžel, a to k mému výročí, jako dárek. V té době jsem byla na operaci s kyčlí a v rehabilitačním centru v Hrabyni. Je to vlastně přehled mojí tvorby v průběhu několika let, kresby černobílé a malované barevně. Na pořadník výstavy jsem čekala více než rok a manžel věnoval instalaci spoustu hodin. Také vděčím paní úřednici Cholevové za sympatickou aktivitu i na vernisáži, která byla 30. 10. 2023 v porubské radnici v Galerii na schodech. K některým obrázkům patří i krátké veršované texty, jsou to fantazie, abstrakce, ale i realistické kresby a hodně obrázků je věnováno dětem.

Neodmyslitelně k Vám patří Váš typický klobouk. Kdepak jste k němu přišla, je k němu nějaký příběh?

Můj klobouk jsem začala nosit asi v pětatřiceti letech, fialový, koupila jsem si ho v Praze na školení architektů a málem mi uletěl v metru! Další důvod je ten, že hraju občas s kamarády a kapelou „Šlaktotref“ country na housle. Klobouk je také dobrý proti větru, dešti, protože nerada nosím deštník!

Blíží se nám adventní čas, který je pro věřícího člověka obdobím očekávání na příchod Spasitele, lidé jsou k sobě hodnější, nějak laskavější a pak je tu na straně druhé ta divočina v nákupních centrech... Jak tyto dny před Vánoci prožíváte Vy a jak budete slavit Vánoce?

Adventní čas je krásný, mám ho ráda, ale nakupování dárků už méně, to přenechám manželovi, ten rád nakupuje i za mne. Raději upeču nějaké cukroví. Navíc ještě chodím po operaci o francouzských

berlích. Čeká mne, už možná za rok, druhá operace kyčle. Na Vánoce budu doma s manželem, synem Tomášem a možná i s dcerou a vnukem. Samozřejmě se těším na naše setkání ve sboru o Vánocích!

Co by byl pro Vás nejlepší dárek?

Největší dárek by pro mne byl sejít se o Vánocích s mými dětmi a vnukem Františkem, který chodí do třetí třídy. A také poslech nějaké pěkné hudby, (např. Havelka, Mozart), anebo četba dobré knížky. V současné době čtu životopis Albrechta Dürera, rytce a malíře. Pěkně napsaná knížka!

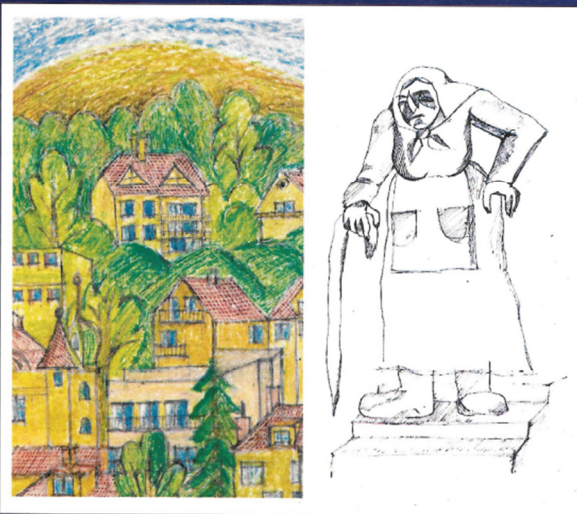
Než začneme procházet adventem, máte nějaký vzkaz pro naše čtenáře? Třeba to bude myšlenka, na kterou zapomínáme....

Buďte všichni na sebe hodní, laskaví a trpěliví! Nejenom o Vánocích! Důležité jsou vztahy v rodinách, ale také v našich kostelích. Jste všichni jedna naše veliká rodina, a proto nejsme nikdy opuštění, tak buďte všichni zdraví a šťastní!!! To vám přeju od srdce!!! Dáša Štěpánová.

Ptala se: *Monika Bartková*

Výstavu děl Dagmar Štěpánové lze v ostravské Galerii na schodech zhlédnout od 30. října 2023 do 11. ledna 2024.

PRŮŘEZ MALÍŘSKOU TVORBOU DAGMAR ŠTĚPÁNOVÉ

Dagmar Štěpánová se narodila 15. října 1953 v Ostravě. V letech 1969-1973 studovala střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně, obor zaměřující se na hračky, loutky a tvarování dekorativních předmětů. V roce 1973 nastoupila jako fázářka (kreslila fáze pohybu do kresleného filmu) do Krátkého filmu Prométheus, později pracovala jako výtvarnice v reklamě či architektka nábytku.

Její tvorba zahrnuje kresby, grafiku, tempery, akvarely, koláže, knižní ilustrace, malované kameny i drobnou keramiku a nástěnné malby.

Samostatné výstavy:

- 1982 – kresby, verše – Ostrava-Hrabůvka
- 1984 – kresby, výšivky – Ostrava-Zábřeh
- 1986 – kresby, básně – Ostrava-Hrabůvka
- 1988 – kresby, malba – Ostrava-Vítkovice
- 1991 – kresby, malba – Ostrava Fotogalerie
- 1992 – koláže – YMCA Ostrava-Poruba
- 2001 – keramika, šperky – Lidový dům
- 2002 – kresby, ilustrace – Galerie Astra, Ostrava-Poruba
- 2005 – keramika, malované kameny – Gama, Jízdárna
- 2007 – knižní ilustrace – Kulturní centrum Poruba
- 2008 – tempera, kvaš – Knihovna města Ostravy
- 2010 – Koloběh života – pobočka Knihovny města Ostravy na Vietnamské ulici
- 2010 – pastely – Knihkupectví Librex, Ostrava
- 2014 – tempera – galerie Kafárny v ulici U Oblouku, Ostrava-Poruba

70 let od otevření sboru ThDr. Karla Farského v Troubelicích

Bohdan Kaňák

V neděli 18. 6. 2023 slavila troubelická náboženská obec 70. výročí slavnostního otevření svého sboru. Bohoslužby, které se těšily značnému zájmu věřících, vykonal olomoucký biskup Mgr. Tomáš Chytil spolu se sestrou farářkou Mgr. Naděždou Kaňákovou. Při takových příležitostech se zpravidla vzpomíná na vše, co se událo v minulosti. Historie náboženské obce Církve československé husitské opravdu za takový retrospektivní pohled stojí.

Počátky naší církve v Troubelicích, velké hanácké obci na Uničovsku, spadají již do roku 1920. Při sčítání lidu v témže roce se k Církvi československé v Troubelicích hlásilo již 51 věřících z celkového počtu 1108 obyvatel, kteří z velké většiny příslušeli k římskokatolickému vyznání. Dne 1. 5. 1921 byly v Troubelicích na dvoře místní obecné školy konány první bohoslužby Církve československé za účasti faráře Karla Koudelky z Litovle. 1. 1. 1922 se v místním hostinci B. Dubového konalo ustavující valné shromáždění náboženské obce, na němž byla zvolena rada starších. Shromáždění se též usneslo požádat diecézní radu v Olomouci o vyslání duchovních k pravidelnému konání bohoslužeb.

Troubelická náboženská obec, dosud státně neschválená, byla zprvu tvořena obcemi Troubelice, Šumvald, Lipinka, Pískov, Hradečná a Lazce, tedy všemi obcemi českého jazykového ostrůvku na Uničovsku včetně příslušníků české jazykové menšiny v převážně německé Hradečné. V roce 1922 měla obec již 200 věřících. V prvních letech její existence zde vykonávali bohoslužby kněží z Olomouce: Karel Ditrich, Martin Křeháček, Jan Kvasnička, Josef Rezek a Josef Kostka.

Pravidelné bohoslužby se konaly nejprve v tělocvičně místní měšťanské školy. Od roku 1923 byla náboženská obec v Troubelicích přifařena k náboženské obci v Bohuňovicích, která získala státní schválení 1. 9. 1923. Bohoslužby v Troubelicích vykonával bohuňovický farář Jan Kvasnička. Po jeho odchodu na jiné působiště vykonávali duchovní správu v Troubelicích další bohuňovičtí duchovní Hynek Kadlčák, Václav Sháněl a Barnabáš Novák.

Od poloviny 20. let začala náboženská obec v Troubelicích vyvíjet rozsáhlou činnost. Kromě pravidelných bohoslužeb a oslav M. J. Husa organizovala koncerty, přednášky a vánoční besídky. Po dokončení stavby troubelické sokolovny v roce 1924, na níž se věřící Československé církve výrazně podíleli, umožnila tělocvičná jednota Sokol československým věřícím konat bohoslužby ve svém objektu. Od roku 1925 působil v obci i pěvecký sbor.

9. 3. 1928 získala troubelická náboženská obec konečně státní schválení od ministerstva školství a národní osvěty a její ustavení bylo potvrzeno dne 23. 5. téhož roku Zemskou správou politickou v Brně. Troubelická náboženská obec působila v té době na rozsáhlém území, tvořeném všemi obcemi soudního okresu Uničov, jakož i řadou obcí na území soudního okresu Šternberk. Celá

náboženská obec měla jen na území soudního okresu Uničov 643 věřících, z nichž téměř polovina sídlila v Troubelicích. Ustavující valné shromáždění náboženské obce se sešlo v troubelické sokolovně 10. 6. 1928. 14. 10. 1929 byl prvním samostatným farářem v Troubelicích ustanoven Jan Beneš, který do té doby působil v Olomouci – Hodolanech. Podle sčítání lidu v roce 1930 tvořilo celou troubelickou náboženskou obec 658 členů, z nichž v samotných Troubelicích sídlilo 237 věřících.

V letech 1931–1933 vedl duchovní správu v Troubelicích farář Ludvík Lát, syn evangelického pastora, vzdělaný básník, spisovatel a cestovatel. L. Lát působil za první světové války v Rusku jako středoškolský profesor. Jako průkopník horolezectví a první Čech zde vystoupil na kavkazskou horu Elbrus.

V roce 1933 se dalším troubelickým farářem stal Alois Konupčík. Za jeho působení byla v obci, jejíž členská základna překročila počet 700 věřících, ustavena Jednota mládeže. V roce 1935 byl založen samostatný stavební fond pro vybudování kostela, avšak ke stavbě nedošlo. V roce 1936 se v obci ustavil sociální odbor.

Dílo Církve československé přerušila nacistická okupace. Na základě mnichovské dohody obsadily 9. 10. 1938 Troubelice a ostatní české obce na Uničovsku jednotky německého wehrmachtu. Troubelice byly začleněny do správního systému Německé říše v rámci nově zřízené Sudetské župy. Pro české obyvatele začalo téměř sedm let útlaku a pronásledování.

Farář A. Konupčík odešel v roce 1938 do Protektorátu Čechy a Morava a Troubelice byly administrovány farářem Vojtěchem Frčkem z Dubicka na Zábřežsku. Od roku 1939 ho vystřídal farář Jan Štefánek, který Troubelice administroval z Choliny u Litovle. Tělocvičná jednota Sokol však byla v téže roce rozpuštěna, bohoslužby v sokolovně úředně zakázány a farář J. Štefánek byl vypovězen z Troubelic na území protektorátu. Duchovní správu troubelické náboženské obce pak vykonával farář Jan Čech z Hostic na Šumpersku. Po jeho vypovězení do protektorátu v roce 1940 byla náboženská obec administrována farářem Stanislavem Smékalem, který zde působil až do roku 1945. Bohoslužby se ovšem konaly jen sporadicky v soukromých domech.

Po osvobození Troubelic v květnu roku 1945 byla obnovena i činnost náboženské obce. Od 1. 7. 1945 byl v Troubelicích ustanoven farářem Bedřich Kalusek. Své působení zahájil velkolepou oslavou svátku M. J. Husa, které se zúčastnili téměř všichni obyvatelé obce bez ohledu na náboženské vyznání. Pravidelné bohoslužby byly opět zahájeny v troubelické sokolovně. B. Kalusek od počátku svého působení usiloval o to, aby obec získala vlastní budovu sboru. V září roku 1945 byl proto radou starších opět založen stavební fond. Sbírkou pořádané v Troubelicích a v dalších bohoslužebných střediscích v Šumvaldu, Dolní Dlouhé Louče a v Uničově, vynesly v roce 1946 již 60 000 Kčs. Pozornost zástupců náboženské obce se posléze zaměřila na budovu bývalé rolnické družstevní mlékárny, jejíž provoz byl po válce zastaven. Jednání se členy mlékárenského družstva v likvidaci se však protahovala vzhledem k odporu některých konzervativních členů družstva

Vzhledem k odsunu německého obyvatelstva a osídlování pohraničí českými přistěhovalci vzrostl v troubelické náboženské obci počet věřících. Na konci roku 1946 se na území obce hlásilo k Československé církvi již 1055 věřících. V roce 1947 se náboženské obci podařilo získat z Fondu národní

obnovy alespoň rodinný domek v Újezdě u Uničova, který po drobné adaptaci začal sloužit jako modlitebna s názvem Husův dům. Jako bohoslužebné středisko slouží dodnes.

Při únorovém převratu roku 1948 převzala Komunistická strana Československa v československém státě plně moc do svých rukou a velmi rychle nastolila totalitní režim. Následky této společenské změny se projeví i v Troubelicích. Místní akční výbor Národní fronty prováděl tzv. „očistu veřejného života od nepřátel lidově demokratického zřízení.“ I za těchto těžkých podmínek neztrácel náboženský život věřících Československé církve v Troubelicích na intenzitě. Náboženská obec měla v této době 1276 věřících a v březnu slavila za účast olomouckého biskupa Bohumíra Cigánka 20. výročí svého oficiálního ustavení. Výtěžek sbírek na zřízení sboru dosáhl 83 000 Kč.

Počátkem roku 1949 bylo konečně dosaženo dohody s představiteli likvidovaného mlékařského družstva a budova mlékárny byla náboženskou obcí odkoupena za 109 000 Kč. V únoru téhož roku byla v obci ustavena stavební komise a zároveň byly zahájeny přípravné práce k adaptaci budovy na sbor. Adaptace byla prováděna podle projektu Ing. arch. Viléma Kellnera. V kontrastu s tímto úsilím se však začaly projevovat důsledky perzekuce církví totalitním státem. Klesala účast věřících na bohoslužebném životě. Od 1. 1. 1950 odebral stát církvím vedení matrik.

Počet věřících v troubelické náboženské obci se snížil též v důsledku založení nové náboženské obce Církve československé ve Šternberku, k níž byly připojeny všechny obce šternberského soudního okresu. Součástí teritoria náboženské obce zůstaly jen obce někdejšího uničovského soudního okresu.

Počátkem října roku 1950 byly zahájeny vlastní stavební práce na budově sboru. Celkový rozpočet adaptace činil 670 000 Kč a byl hrazen půjčkou, kterou poskytla Ústřední rada Církve československé v Praze. Stavební práce byly prováděny z větší části věřícími svépomocí. Stavba byla úspěšně dokončena na jaře roku 1953 a sbor byl slavnostně otevřen na Květnou neděli 29. 3. 1953. Slavnosti se zúčastnili věřící ze širokého okolí i více než dvě desítky duchovních a zástupci Olomoucké diecéze. Velkolepá akce zahájila novou etapu v historii náboženské obce a posílila roli Troubelic jako jejího centra.

Po odchodu dlouholetého faráře a budovatele sboru B. Kaluska v roce 1981 převzal duchovní správu farář Zdeněk Schmied. V letech 1987–1989 byla obec přechodně administrována ze Šternberka. V roce 1990 se zdejší duchovní správy ujal farář František Konvalinka a od roku 1992 až do současnosti působí v obci farářka Mgr. Naděžda Kaňáková.

V devadesátých letech se již začalo výrazně projevovat stárnutí budovy sboru, a tak bylo třeba postupně objekt opravovat. Byla rekonstruována elektroinstalace. Došlo k opravě fasády i k obnovení nátěru střechy budovy. Posléze bylo nutno ve sboru vyměnit dřevěné podlahy, které napadla dřevomorka. Interiéry sboru byly několikrát vymalovány, byla vyměněna okna i dveře do sakristie a ve sboru byl z větší části doplněn mobiliář. Věřící se tak mohou těšit z inovovaného bohoslužebného prostoru, v jehož čele nad kněžištěm dominuje citát Dr. Karla Farského, prvního patriarchy Církve československé husitské, který se zde nachází již od památného roku 1953: „Žije-li člověk po vůli Božího zákona, kraluje Bůh v jeho duši.“

Další podrobnosti o historii náboženské obce Církve československé v Troubelicích se zvidaví čtenáři mohou dozvědět z článku Miroslava Koudely: Z historie náboženské obce Církve československé v Troubelicích (*Olomoucký archivní sborník 16, 2018*. Olomouc 2018, s. 133–145). Tento článek představuje zároveň rozšířenou kapitolu z publikace téhož autora *Dějiny obce Troubelic* (Troubelice 2022, s. 233–239). Uvedená literatura posloužila též jako zdroj při přípravě tohoto příspěvku.

Ani já tě neodsuzuji, praví Pán. Jdi a už nehřeš.

Potřebujeme Tebe, Pane Ježíši, ať rozlišujeme a nezahlýneme.

Ježíši, můj Pane, prosím, potřebuji Tvoji pomoc přijmout. Nemám problém cítit a přijmout Tvoje rozhodnutí „Ani já tě neodsuzuji“. Podmínka zní jasně a jednoznačně: Kdo je z vás bez hřichu, ať první hodí kamenem. „První hod' kamenem!“ Když není, kdo by první hodil kamenem, pak není ani druhý, ani třetí. Ani já. Věřící hříšník. Věřící hříšnice. Bez váhání. Neodsuzuji.

Ty se však ještě dříve ptáš, „Kde jsou ti, kdo na tebe žalovali?“ A oni jsou už pryč.

A teprve teď jsou ty otázky osobní: „Nikdo tě neodsoudil?“

Bůh ví, že nikdo z hříšníků. A žena Ti odpovídá: „Nikdo, Pane.“

Asi i proto nemám problém cítit a v duchu říct ženě pravdivě Ani já tě neodsuzuji! Ty víš, Pane, že opravdu neodsuzuji, ani já, věřící a ospravedlněná hříšná mezi hříšnými, kteří se byli seběhli k usvědčování a odsuzování.

Avšak Tvůj Boží výrok je z jiné sféry! A znamená: „Ani já, Svatý, Milosrdný, Věrný a Pravý tě neodsuzuji!“

A tak toto Živé je přítomno a cítím a vnímám s velikou, hlubokou úctou a zároveň s úlekem a s údivem obě tyto souvislosti: že Tvůj Boží výrok pokračuje a v jeho světle je i problém můj i problém mého bratra, autora zamýšlení nad Tvým výrokem, kdy část Božího Slova vynechal, jako kdyby mohlo být bez následků vynecháno Tvoje založení vztahu, slovo „Jdi a už nehřeš“.

Co dělat, a neusvědčovat, a neodsuzovat bratra. To je ten problém. Tak vážné to je.

A tak říkám a píšu celý Boží výrok alespoň sobě: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš!“

Vynechat znamená neříct. Nevyslovit. Nenapsat klíčové slovo vztahu.

Dá se toto vynechat a neklamat sebe i druhé? Jistě že existuje umění vynechávat. Ale jde o to, co se vynechává.

Co se dá vynechat, tak aby nevznikla polopravda, to znamená lež. A hodiny plynou, a dny utíkají. Ve lži, v klamu.

Jak jednoduché kritérium. Čeho? Pravdy. A vztahu. Vzniku vztahu. Toho nejvzácnějšího, vnitřně celistvého vztahu:

„Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš!“ Ptám se znovu: Dá se část tohoto Ježíšova výroku vynechat a nelhat právě a přímo o tom, jak se budeme po tomto setkání rozhodovat a co budeme dělat?

Tak jaká je ta pravdivá cesta k dobru mého bratra i k dobru nás všech a jednoho každého? Boží slovo je jasné.

„Nesudte, abyste nebyli souzeni a odsouzeni.“ A zkušenost věrných bratří mně vysvětluje: „Pod žádnou záminkou nikoho neusvědčuj z jeho nedostatků.“ A najednou je vidím. Samé záminky.

Je tohle příběh osobní síly Živého Slova? Božího výroku? Jeho světa pro naše svědomí?

Často, a nejen když se chystám někam ven, připomíná se mi Tvůj velkorysý, osvobodivý výrok, Pane Ježíši, Tvůj verdikt ve dvou nedělitelných větách Slova z nebes. Děkuji. Ty víš, jak ošidné jsou naše záminky, a co názvů jim dokážeme vymyslet, abychom je zdůvodnili. Abba Zenón ještě říká: „Zisk, pocty a pohodlí bojují s člověkem až na smrt a nesmí se jim vyhovět.“ To je z poselství Tvých Apoštolů a vyznavačů, z životní kapitoly námi zanedbaného Rozlišování. Ježíši, náš Pane, zachraň nás, tak snadno oklamáné.

Niki Otisková

Rozjímání s Kralickými

Kázání Páně pod sedmerým podobenstvím toho dne

Krásné obrazy Slova budiž uvedeny pozdravem MILOST A POKOJ VÁM, vážení, milí bratři moji a sestry, všichni Bohem milovaní.

Řekněte, jak jinak bychom přišli k tomuto obrazu od první věty: „Toho dne vyšel Ježíš z domu a posadil se u moře.“ Mt 13,1

Kraličtí ještě více zdůrazňují nám zatím neznámou plnost děje: „A v ten den vyšel Ježíš z domu, sedl podlé moře.“ Oni se totiž ptají: Kdy to kázání činil? Tak si říkám, to musí být velice důležité, co už se stalo právě v ten den, přímo toho dne. Tak se ptám: Odkud Pán Ježíš přišel toho dne domů, než vyšel k moři?

1. Kdy šel Ježíš se svými učedníky v sobotu obilím a dostal se do sporu s farizeji, kolik příkladů a jaký výrok jim uvedl, aby svoje učedníky před nimi obhájil, dokonce je zapsáno: „Pravím vám, že zde je víc než Chrám.“ (Mt 12,6)

I tady je řeč „pod příklady tělesnými o věcech duchovních“, jak zaznamenávají Kraličtí. (BKŠ, s. 2205, pozn. e)

2. Do sporu se dostal i tehdy, když odtud šel do synagogy, a dokázal další do té doby nevídanou věc (Mt 12,9), že v sobotu dělal, činil dobře a uzdravil člověku ruku (Mt 12,13). Když odtud vyšli farizeové, radili se proti Ježíši, jak by ho zahubili.

3. Tak odtud, ze synagogy, také Ježíš odešel, a že mnozí šli za ním, on všechny nemocné uzdravil. Měli však o tom mlčet, aby se toho dne naplnilo proroctví vyřčené prorokem Izaiášem. Kdo máte po ruce Bibli, čtete prosím Mt 12,18 až 21, kde je jeho součástí i zaslíbení pro nás: „A ve jménu jeho národové doufati budou.“ Eku-
menický překlad: „A v jeho jménu bude naděje národů.“ Slyšíme to? Rozumíme tomu? A věříme tomu? Ano, dopisuji, já doufám a věřím.

4. Ale to není všechno z míst, odkud Ježíš přišel toho dne domů. Ještě k němu přivedli posedlého, který byl slepý a němý, a uzdravil ho a dočkal se dalšího nařčení a falešného obvinění od farizeů. Je tu záznam, jak mocné je Ježíšovo slovo a jeho dílo i proti vůli nepřátel s výhledem až do skonání světa, „až i vypoví soud k vítězství.“ (Mt 12,20)

To je síla Slova, síla Ducha Kristova a jeho varování nejdůraznější snad ze všech, Mt 12, 31-32, o hříchu proti Duchu svatému. Zde se o každé skutečnosti dovídáme její duchovní dosah a duchovní závažnost přímo od Pána Ježíše.

Tak slyšíme nebo čteme také slovo o Božím království, že přišlo i mezi nás a můžeme porozumět, kdy nás zastihne (Mt 12,28).

5. Ale my též někdy chceme vidět znamení. Hlavně znamení. A potom si to vypijeme s pokolením zlým (Mt 12,38-45).

To všechno slyšíme. Chceme porozumět? Chceme uvidět a pochopit, jaké to byly boje? Chceme rozumět srdcem, že to je naše existenční rozhodování?

Tak nejen odkud, ale od jakých lidí to vlastně přišel domů Pán Ježíš, než začal sedmero podobenství? Od nevděčných? Blazeovaných? Nesoudím. Ptám se. Komu my se podobáme. Kde jsme.

Vzdávám díky Bohu za bratry Kralické, neboť oni, poté, co osobně zakusili tu moc a důstojnost Ježíšova učení předloženého v kázání Páně v podobenstvích, uchovali pro nás svou úctu ke Slovu i své nadšení a úžasné, soustředěné porozumění smyslu, a to v textu, v překladu, i v poznámkách, kde nacházíme jejich bohatství poznání i jejich víru, opravdovost i hloubku, o čem oni přemýšleli, co prožili a protrpěli, co všechno pojmenovali.

Je tedy opravdu klíčové, co předchází a jaký je náš vztah k Vypravěči, k vyprávěnému, k jeho smyslu pro nás, ale i k našemu vlastnímu životu, našemu jednání, myšlení, k naší řeči, pocitům i vůli.

Pojďme blíže. Tak první je podobenství, jak vzácná je sama satba, to zrno obilné, pro Rozséváče i pro nás od chvíle, kdy vychází, aby rozsíval. A vidí všechno, co se s tímto zrnem, s těmito seménky, děje. Která z nich sezo-
bou ptáci, která vzešla rychle na skalnatém místě a rychle uvadla, neboť neměla potřebnou hloubku země, ze-
miny, pro své kořeny. Rozséváč vidí i seménka, která padla do trní, a že trní vzrostlo, rozbujelo se tak, že zrnka udusilo, ale vidí též, že jiná padla v tu zemi dobrou, a každé to seménko vydalo užitek, některé zrno sto jiných zrn, jiné šedesáti a jiné třicetinasobek.

Pán Ježíš dává přímé výzvy k našemu soustředění a učí své učedníky i nás, abychom kladli přímé otázky. Řekne: Kdo má uši k slyšení, slyš. Učedníci se přiblíží k Pánu a ptají se: „Proč k nim mluvíš v podobenstvích,“ jako kdyby oni podobenství nepotřebovali. A když Pán Ježíš všechno vysvětlí a podá i výklad podobenství rozsěvače, ukazuje se, že takovýto výklad potřebují, potřebujeme všichni, abychom porozuměli a srdcem pochopili, obrátili se, aby nás Pán uzdravil.

A posluchače nerozumějící slovu charakterizoval tak, abychom se nerozpakovali a volali k Němu o pomoc, o otevření očí, i toho vnitřního zraku, uší i srdce.

Což znamená: o prozření ku pokání, o obrácení a uzdravení. S tím úzce souvisí to druhé.

To je podobenství koukolu mezi pšenici. A otevírají se nám oči, abychom uviděli, co se míní tou pšenicí (verš 38), že toto dobré símě jsou synové království. Že ve svém cíli „zaskvějí se jako spravedliví: skvíti se budou jako slunce v království Otce svého“. (Verš 43)

A co je ten koukol? Že koukol jsou synové toho Zlostníka, abychom porozuměli, kdo jej rozsévá, kdy a kde to činí, ale též, jaké by bylo řešení učedníků, co by podnikli bez Pána, bez Hospodáře, který je i nás zklidňuje svým překvapujícím rozhodnutím: „Nechte, ať obojí spolu roste až do žně (verš 29).

A bratři Kraličtí nám podávají tuto poznámku: „Nezapovídá se tu kázeň v Církvi zřízená, ale horlivost bez umění, jaká byla někdy u apoštolů...“ (BKŠ, s. 2206)

Všech sedmero podobenství je dobře známých. A jsou propojena, živé obrazy toho sdělného, tvořivého, vytouženého citově ryziho života lidského, jako hlubinné studny spodními vodami.

Tato první dvě jsem vypsala jakožto pouhé dva, avšak ty krásné dva obrazy stále pro nás významově a smyslu- plně obnovovaného, TOHO DNE.

Bože Otče, Tebou stvořeného, toho dne, kéž jej v pravdě pochopíme myšlením i srdcem, kéž se z něj, i z toho dnešního, radujeme a jsme Ti za něj vděční, Amen.

BKŠ = BIBLE KRALICKÁ ŠESTIDÍLNÁ, Kompletní vydání s původními poznámkami. Vydala Česká Biblická společnost, Praha 2014.

Niki Otisková

Sen

Byl to sen a já bych o tom snu moc ráda mluvila.

Ale jak? To nevím.

Takže ten sen je důležitější, než moje přání mluvit o něm? Ano.

Tak si říkám: zapíšu svůj sen z toho a toho dne a té a té hodiny a každý, kdo bude zápis číst – a bude mít chuť a sílu pronikat dál – ať posoudí, co to je, a jestli to byl jenom sen, co je to skutečnost snu.

Viděla jsem: mluvím s Josefem Čapkem. Okamžik, kdy si uvědomuji, s kým mluvím, je totožný s okamžikem naděje z poslední jeho věty: „Vychovat z dětí národ lidský a v něm trochu nezničitelné naděje.“

A procitnutí ve velikém údivu a první rychlý zápis věty.

O čem jsme mluvili dříve? O národě? Kterém? O dětech? O jakých dětech? O tom, co je výchova? O vzdálených cílech? O tom, jak z jámy ven? Z té jámy, ve které uvízly národy světa?

Ta věta se však týkala národa českého a Pilátova výroku **Hle, člověk**.

Já nevím, komu ji sdělit.

Vím jen, že sdělit musím, třeba jen deseti nebo dvaceti lidem, to, co je teď úkol možná problémový, a ne už problém: Vychovat z dětí národ lidský a v něm trochu nezničitelné naděje.

Vychovat. Ne mluvit.

A s radostí děkuji, kdo si toto Slovo bez názvu přečetl.

Niki Otisková

Vánoční tramvaj

Jel jsem v čas adventu na setkání ostravské ekumeny. Občas navštívím toto zvláštní společenství, nejen abych rozšířil své spektrum křesťanského nazírání na současnou společnost, pozdravil kolegy různých denominací a také se účastnil rozdílení ekumenických modlitebních večerů konaných v lednu.

Přijede divně ozdobená, nasvícená „lokálka“ jedoucí správným směrem. *Tož nastoupím, ne.* A jako stařec hledám, koho bych z mládežníků vystrnadil, abych složil své kosti na sedadlo.

A tu to začalo. Stalo se něco naprosto nečekaného. Začaly se linout tóny známých melodií. *Panenkomařj, koledy. Voni už s tím otravují i v tramvaji. Nestačí, že s tím koledují už vod září v obchodních zařízeních. Teď ještě todle. Obtěžujou i v dopravním prostředku!* A tak „byla cesta, byla ušlapaná...“ Byli tam i „pastuškové“ a „roznášely se noviny“. Zkrátka celá lidová vánoční tvorba.

Přiznám se, je jasné, že nesnáším vánoční popěvky takto reprodukované. Proč to pouští? „*Komu tím prospějí?*“ *To fakt nevydržím, budu muset vystoupit a jet nějakým méně vyzdobeným, obyčejným vozem.* Copak to jsou nějaký Vánoce, to je nějaký advent? Copak ti pohané vědí, co vyvádějí! Já jako *faroš* mám patent na Vánoce. Celý život „*odborně*“ se snažím postihnout, vyjádřit tu pravou esenci. To, co je jedinečné a krásné a důležité na Vánocích. Copak nějaké „*dudlaj dudlaj dudlajdá*“ a světýlka a baňky jsou Vánoce?

Jestli už teď se mnou nesouhlasíte, děláte dobře. Vám, kteří souhlasíte, děkuji za podporu. Zkrátka, musel jsem hned zčerstva ještě v onom společenství ekumeny vylíčit svůj děsivý adventní zážitek z cesty. („*Už s tím VONI začínají i v tramvajích.*“)

A tu jeden bratr kolega, farář, zmínil svou zkušenost z takto podivně vyšňořené tramvaje. Stalo se to v podvečerních hodinách. Přijelo zvláště rozsvícené a ozdobené vozidlo. A bylo tam, jak obvykle bývá, spousta všelijakých cestujících. Důchodci vyzbrojeni berlemi. Dámy obtěžkány nákupy a také jinak. Matky s kočárky a dětmi okolo. A samozřejmě i ti, kteří využívají dopravní prostředek jako jediné útulné zázemí v čas sychravého podzimního adventu. Bezdomovci! *Však víte, jak se mezi sebou baví a jak širokou mají slovní zásobu a jak často se mnohá nepublikovatelná slova opakují.* A náhodný posluchač pro nesouvislost a časté přerušování zbytečnými slovy se ani konce povídání nedočká.

A najednou to začalo. Koledy, světýlka, ozdoby. Vše utichlo. I ta sprostá slova. A jeden muž poznamenal. No jo, to je přece vánoční tramvaj. To je krása! A oči jako by se zalily slzami a mysl se vnořila do hlubin dětství a vzpomínek na Štědrý večer. Na domov, na maminku a tatínka, na všechny, kteří byli u štědrého stolu. Zvláštní chvíle. Tajemství Vánoc.

Vážený a milí, dospěl jsem. Ne, že bych miloval komerčně zneužívané lidové koledy. Ale jedno vím jistě. Už nemám patent na Vánoce a jejich exegezi. To Bůh se stal člověkem, a ne člověk Bohem. Ta podivná proměna se nemusí udát jen v našich kostelích a modlitebnách, může se odehrát za zvláštních okolností i v dopravním prostředku, který poveze zcela náhodné seskupení občanů. Taková vánoční tramvaj, to je věc. Ať žije lidová vánoční tvořivost a vzkvétá v nás „dobrá vůle“.

Pavel Sikora

Ostrava – Michálkovice

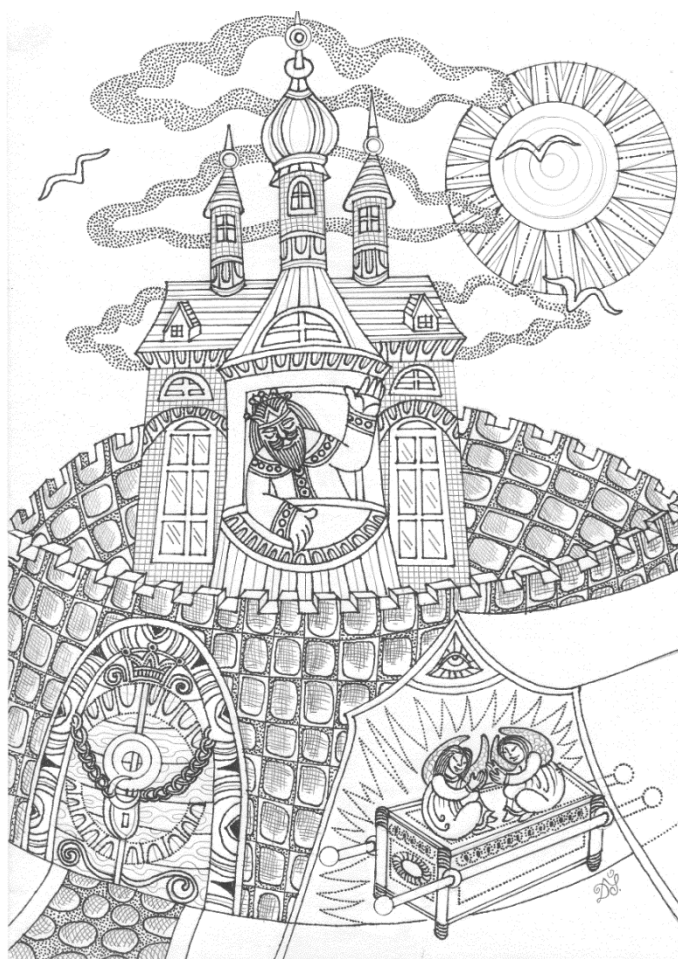
12. 11. 2023 se v Husově sboru v Ostravě – Michálkovicích konala bohoslužba se vzpomínkou na padlé ve válce, po ní kladení květin u pamětní desky v čelní stěně kostela. Poté jsme se přesunuli k nedalekému památníku před školou, kde jsme také položili věnce jako představitelé městského obvodu, náboženské obce a jednoty legionářů. Na závěr jsme vyslechli přednášku o legionářích z Ostravska za druhé světové války.

BOŽE OTČE, MILOSRDENSTVÍ NEJBOLESTI-
 VĚJŠÍ JE VYVÝŠENO VYSOKO NAD NÁMI.
 MY VIDÍME JEN ŽEBŘ A NÁSTROJE A NÁŘADÍ
 POUŽITÉ ČLOVĚKEM PROTI SYMU ČLOVĚKA,
 A KOSTKY HERNÍ A DŽBÁN, V NĚMŽ NENÍ
 VÍNO VDĚČNOSTI, ALE UCET. A OD ZAPĚSTÍ
 RUKA PŘILOŽENA K TOMU DÍLU.
 RUKA HRĚŠNÍKA. OBRAZ PRO PAMATOVÁNÍ
 HRĚCHU ZLA A PRO POKÁNÍ MOJE.
 BOŽE OTČE, ODPUSŤ TEN STRACH PŘI ZEMI.
 ODPUSŤ, PANE JEŽÍŠI. ODPUSŤ.
 OSVUBODŤ MYSLIDUŠI OD ZLÉ PAMĚTI,
 AŤ SE NÁM STANE TĚ SLOVO: „A JÁ, AŽ BUDU
 VYVÝŠEN OD ZEMĚ, VŠECKY POTÁHNU K SOBĚ.“
 PANE JEŽÍŠI, AŤ TEBE VIDÍME NAD SVOU
 BOLESTÍ. AMEN. AŤ VIDÍME TEBE.

Zaslala Niki Otisková

Král David s archou úmluvy. Kresba Dáša Štěpánová

Báseň toť sten

Báseň toť sten v mém snu
jak k Srdci srdcí lnu
milostným trnem svobodně ujařmen

Báseň toť sten v mém snu
když bolestnou něhu
dobří andělé v mě snují
jak skrze mne
druhým ji vydechují

(To Milosti dar
má-li sten tvar)

Ach kujte dechem slova (prosím)
Ta rozkoš
Znova jen znova
Ať pro jiné trvá
má báseň

Jak blažená je strážeň
Však ještě jí tolik je
duše má nevěrná
Ještě stále procitá ze sna

Vánoce I

Na křídlech jaké lásky
do run noci této
šlápěje svoje klást?

A umět jako mráz
na okna lidí kreslit
Eden?
Zahradu s děckem v nás ...

Můj anděl a inflace slov

Ach anděli strážný můj
cítím perut' tvou vát
cítím tě nade mnou vartovat

Dnes vím kdo v cestu
těžkých střelných slov
mé srdce stavěl
by skrze ně našla svůj hrob
jen dál tak vrhej
znova a znova
v mincovnu něžnosti
těžkopádná slova

V ražbu ducha
(v božské tré)
ku které mincovna světa
hluchá je

Vánoce II

Na křídlech písni
této noci
čaruje mráz

a v krystalickém lesku
jeho skic
amalgam stesku

Víc už nic?

Tam I

Co na tom větre
který rveš
listí stromů
a za srdcem v návěži
podušku mu steleš

Co na tom
že tebou vytržen
z úst a ve dví roztržen
jazyk mého verše

Věz že
i opona času klesá tam
protlením protkanou paměť
její chvíle má

Tam třepí se a halí
s větry vpadlými z dále
pospolu s básněmi
co tržné rány mají

Tam II

Na výhosti
Nečekají hosty

Podej mi ruku
a pojd' se mnou tam
v prosinci prosit
ať host je dán

Ať led taje
dechu pozná

Vždy po ránu

Vždy po ránu
(mezi ráji v času hrobě)
život třeskne ve mně nově

Vždy nově
(v chrámě v tom slově)
Ďáblovi ku zlosti
z Boží milosti
utne se chvost

Milost zžírná
zas a zase
v čase tlení
moje bdění
v eterické snění
mění

Rostislav Valušek, básník a grafik, je farářem Církve československé husitské v Horce nad Moravou. Převzato ze sbírky *Stejně blízko i daleko*. Vydalo nakladatelství Kniha Zlín v roce 2014 v edici Walt. Jeho grafika je i na obálce tohoto čísla časopisu.

Hlavně dýchej!

„Dobrý večer, omlouváme se, že jsme ti sem takhle vpadli, ale...“

„No počkejte, to nemůžete! Kdo vlastně jste? Kdo vám to dovolil?“

„Kravičko, nám je opravdu líto, že tě rušíme, ale nikde jinde už není místo. Tvůj hospodář nám dovolil dnes u tebe přenocovat. Já bych třeba počkal i venku, ale podívej, ta žena bude brzy rodit, potřebuje si lehnout...“

„Rodit!? V mém chlévě? No to je vyloučeno, to snad nemyslíš vážně, podívej, jak to tu mám čisté a uklizené. Jak to asi tak bude za chvíli vypadat? To prostě nejde, není tu dost místa skoro ani pro mě. Jděte pryč!“

„Kravičko milá, máš opravdu moc krásný dům, slibuji, že ti tu žádný nepořádek neuděláme. Opravdu už ale nemůžeme jít dál. Všude je kvůli tomu sčítání lidu plno a už jsme také strašně unavení. Považ, nesu ji skoro bez přestávky až z Nazaretu!“

„To je mi jedno! Prostě musíte... Jé, podívej se, ona už opravdu začíná rodit. No tak nekoukej, oslíku, honem ji opatrně polož sem do slámy, tak, to je ono. A teď si stoupli tady ke vchodu, ať nepřekážíš a taky sem aspoň nepotáhne. Tak, to bude dobré. Teď už to, chlapi, nechte na mě, já už přivedla na svět několik telat, tak vím dobře, co je potřeba dělat. Miminko se musí hlavně pořádně olízat. Vidíš, oslíku, no není nádherné? Stoupli si sem a pořádně na ně dýchej, ať ho zahřeješ. V noci tu bývá pořádná zima.“

„Tak už se nezlobíš, kravičko, že jsme tě dnes v noci vyrušili?“

„Ale jaképak rušení, co tě to napadlo? Podívej se na tu chudinku maminku, jak je celá zesláblá! A ten brouček malý je tak sladký! A ty si taky udělej pohodlí, ať si odpočineš, a tatínek si může lehnout tady. Hlavně ale pořád dýchej!“

„Koukej, kravičko, někdo sem jde.“

„To je divné, kdo by sem uprostřed noci chodil? Vždyť už je dávno tma a my bydlíme až úplně na kraji vesnice. Ale máš pravdu, vidím světlo – vypadá to jako větší skupina lidí.“

„Snad nechtějí těm lidem ublížit?“

„To jim v žádném případě nedovolíme. Nech to na mě, já to s nimi vyřídím. Kdyby se toho dítěte chtěli jen dotknout, naberu je na rohy! Ty hlavně pořád dýchej na to dítě!“

„Počkej, kravičko, nebuč, zdá se, že ti lidé nejsou zlí.“

„Opravdu, vypadá to, že ne. A hele, tyhle znám, to jsou pastýři z naší vesnice. Co tu ale dělají takhle pozdě?“

„Podívej, oni se klanějí tomu dítěti! To nechápu!“

„No, je to zvláštní, ale asi vědí, proč to dělají. Říkám ti, oslíku, to dítě, co jsi k nám přivezl, nebude jen tak obyčejné. Je to jistě Boží řízení, že jste dorazili do mého chléva. Byla jsem tu pořád tak sama, mrzutá a zatrpklá, protože mé poslední telátko mi vzali už dávno, a teď se tu tak najednou objevíte vy čtyři...“

„Jsem ti moc vděčný, že jsi se nás tak ujala, děkuji ti!“

„Prosím tě, neděkuj mi, to nestojí za řeč. Hlavně pořád dýchej!“

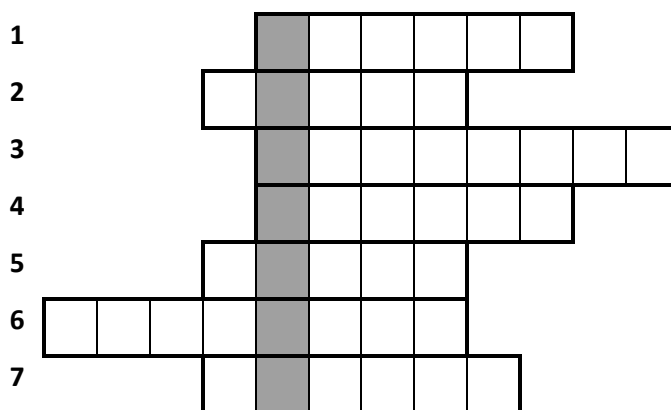
Jana Krajčířiková

Narození Ježíše

Milé děti,

k vyřešení naší vánoční doplňovačky vám pomůže text z Lukášova evangelia 2,1-7. V něm najdete chybějící slova z příběhu o narození Ježíše, která je třeba vepsat do tabulky v pořadí označeném číslem v závorce.

Stalo se v oněch dnech, že vyšlo nařízení od (7) Augusta, aby byl po celém světě proveden (1) lidu. Tento první majetkový soupis se konal, když Sýrii spravoval Quirinius. Všichni se šli dát zapsat, každý do svého města. Také (5) se (2) z Galileje, z města (3), do Judska, do města Davidova, které se nazývá (4), poněvadž byl z domu a rodu Davidova, aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a (6) do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou.

Najdi pět rozdílů

Vánoce s počítačem

O Vánocích již bylo napsáno a natočeno tolik pohádek a příběhů, že se to ani nedá spočítat. Znáte však tento příběh jednoho malého počítače?

Pozor, nenechte se mýlit, u počítačů být malý neznamená být slabý a nemohoucí, spíš naopak. A tak si jednou jeden takový počítač řekl: „Dost, musím něco udělat!“

Byl to počítač, který dostal Martin, jak jinak, loni k Vánocům. Hned se do něj zamiloval, začal mu důvěrně říkat Kompík a trávil s ním denně několik hodin.

Maminku i tatínka to za nějakou dobu začalo zlobit a vinu dávali Kompíkovi. To ho rozčílilo. „Počítač za to přece nemůže, že u něj někdo dlouho sedí. Nemůže ani za to, co na něm kdo dělá. Může to být něco velmi špatného nebo i velmi užitečného. To já přece neovlivním,“ brblal si nabručeně pro sebe. Pak se však zamyslel: „Nebo že bych to přece jen mohl ovlivnit?“ Začal přemýšlet a nakonec vymyslel plán, jak Martin spolu s ním stráví kouzelné Vánoce. Nažhavlil všechny své součástky a pustil se do díla.

Odpoledne, když si Martin chtěl zapnout svou oblíbenou hru, na obrazovce se objevil nápis: POZVÁNKA NA PŘEDVÁNOČNÍ SETKÁNÍ S VÝROBOU ADVENTNÍCH VĚNCŮ – s udáním místa a času. Nešlo to vymazat, nešlo zapnout nic jiného. Martin byl zoufalý. Volal hned opraváře, ale co teď bude dělat, než mu počítač opraví? Ještě jednou pohlédl na tu nešťastnou pozvánku. Bylo to ne-daleko a ještě stihne začátek. Nakonec, z nedostatku jiného programu, tam šel. A i když si to zprvu nechtěl přiznat, líbilo se mu to a ještě mamince přinesl věnec, ze kterého měla velkou radost.

Druhý den mu opravář řekl, že počítači nic nebylo. Martin jej tedy zapnul a otevřel hru, místo bojovníků se tam však objevil seznam lidí, kterým musí Martin napsat vánoční přání, aby se mohl dostat do další úrovně. Nebyli to však neznámí lidé. Kompík si dal tu práci a vyhledal jeho příbuzné, kamarády z tábora i ze školy... Mnohé z nich už roky neviděl. Stejně jako včera, nejprve zdráhavě, ale nakonec na Kompíkovu hru přistoupil. Výsledkem bylo, že za pár dní se mu ozvala spousta potěšených lidí, kteří měli z jeho přání velikou radost.

Třetí den už sedal k počítači napůl s nedůvěrou, napůl s očekáváním, co si zase pro něj připraví. A opět tu bylo překvapení – nová hra, jež spočívala v tom, že musel na internetu najít co nejvíc informací o narození Ježíška, o Marii a Josefovi, o Betlému, o třech králich. Dalo mu to zabrat, ale nakonec testem prošel úspěšně. Měl z toho radost.

Další den si mohl na obrazovce sestavit vlastní betlém.

Tak to šlo den po dni, po celý advent. Ovšem někdy (možná, aby si Kompík trochu odpočinul) se na obrazovce objevilo jen: DNES JE HEZKY, JDI VEN!

Martin si brzy na Kompíkovy žerty i rady zvykl a pochopil, že jsou dobře míněné. Nás asi naše počítače takhle vychovávat nebudou, máme to těžší. Sami musíme přijít na to, že počítač je sice dobrý pomocník, ale nic se nesmí přehánět. Stejně tak je to třeba i s televizí. Takže děti, ne abyste celé vánoční prázdniny trávil jen před monitorem nebo před obrazovkou!

Jana Krajčířková

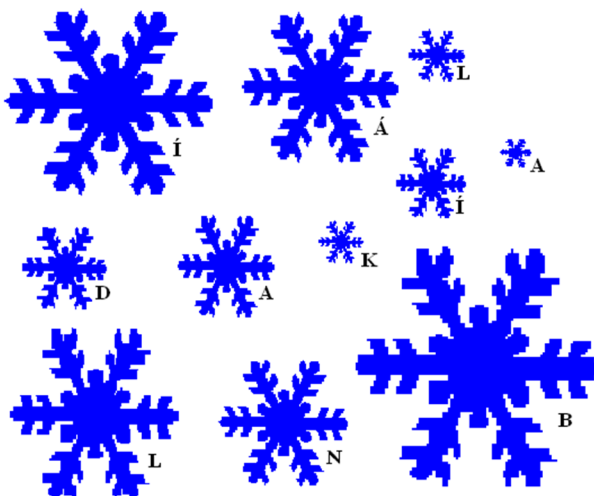
Vánoční osmisměrka

N	P	É	V	O	L	Á	R	K	I	Ř	T
Y	K	R	Á	D	Í	Ř	Z	E	B	F	J
S	E	Š	S	Í	Ž	E	M	V	E	Ů	E
T	S	T	T	T	O	I	I	S	O	P	H
O	V	Ě	R	Ě	B	Š	O	R	C	N	Í
I	Ě	P	O	Ž	D	J	Í	U	A	E	N
Ř	T	Á	M	Á	O	R	K	Ž	K	M	Č
Ý	L	N	R	H	H	R	Ý	O	E	L	O
T	O	K	E	C	O	N	L	D	Ě	J	N
S	Y	R	A	V	O	E	N	D	E	É	L
A	V	Í	Í	Á	D	N	N	N	O	N	Ů
P	C	M	E	Y	R	A	D	O	S	T	P

ADVENT, ANDĚL, BŮH, CUKROVÍ, DÁRKY, DÍTĚ, HOD BOŽÍ, JEŽÍŠ, JOSEF, KOLEDY, MARIE, MÍR, NOC, PASTÝŘI, PŮLNOČNÍ, RADOST, STROM, SVĚTLO, SYN, ŠTĚDRÝ DEN, ŠTĚPÁN, TŘI KRÁLOVÉ, ZVON

Milé děti,

máte už připravenou vánoční výzdobu? Co si tak udělat řetěz ze sněhových vloček? Pokud se vám podaří seřadit je od největší k nejmenší, získáte navíc tajenku.

Vánoční pátrání

Péťa byl už od října jako na trní. Jakmile se aspoň na chvíli ocitl sám doma, hned se pustil do prohlédávání všech míst, kde by se možná mohl ukrývat nějaký vánoční dárek. Proč to dělal? Sám ani pořádně nevěděl. Byla to zvědavost? Nedočkavost? Asi od každého trochu. Prostě chtěl vědět, co dostane. Protože ostatní kluci ve třídě dělali totéž, společně si své dárky porovnávali ještě před Vánocemi. Ještě se pak dalo leccos „napravit“ – když třeba Péťa zjistil, že ostatní dostanou brusle, začal rodiče mořit, aby mu je taky koupili.

Letos byl ovšem velmi mile překvapen. Dárků našel víc než v předchozích letech a podle jeho odhadu byly pěkně drahé. Počítačová hra, stavebnice, cédéčka... Začínal se opravdu na Vánoce těšit – až to všechno bude moct vyzkoušet.

Ovšem na Štědrý večer ho čekalo nemilé překvapení. Dárky pod stromečkem sice byly, ale úplně jiné, než které se skrývaly ve skříních a peřiňácích. Nebyly to špatné dárky, on se však už těšil na tu hru... Péťa nedokázal své překvapení skrýt. „Co se děje, Péťo?“ zeptala se nevinným hlasem maminka. „Nehledáš snad tu stavebnici a cédéčka a počítačovou hru?“

„Jak to víš, mami?“ začervenal se Péťa. „To nebylo tak těžké zjistit, že pátráš po dárcích,“ usmála se maminka. „Tak jsme se letos domluvily s paní Černou, že vám s Liborem, který mimochodem dělá totéž, dárky prohodíme. U nás byly schované ty jeho a u Černých zase tvoje. Víš, nechtěli jsme vás o to vánoční překvapení připravit.“

To byla tedy lekce! Nakonec to dopadlo docela dobře, protože kluci bydleli ve stejném domě a hračky si půjčovali. Jisté ovšem je, že od té doby čekali na dárky až pod stromeček.

Jana Krajčířková

KUK aneb Kam za uměním a kulturou

ADVENT S PERMONÍKEM

3. 12. 2023 v kostele sv. Jana Nepomuckého v Ostravě – Staré Bělé v 17 hodin začíná setkání s celosvětově uznávaným koncertním sborem Permoník z Karviné.

VÁNOČNÍ RECITÁL HLAS VÁNOC

V sobotu 9. 12. 2023 vystoupí Martin Chodúr za doprovodu piana a příčné flétny v Katolickém domě ve Staré Bělé. Spolu s ním se představí také Smyčcové kvarteto JFO a Pěvecký sbor Adijamus.

TĚŠÍME SE NA JEŽÍŠKA

Tradiční sváteční odpoledne v Husově sboru ve Staré Bělé započne 10. 12. 2023 v 16 hodin. Vystoupí žáci základní umělecké školy.

ÚSMĚV

Na folklorní adventní podvečer s cimbálovou muzikou a dětskými zpěváky se můžete těšit v Husově sboru v Ostravě – Staré Bělé 15. 12. 2023 v 17:30 hodin.

ADVENT V HUSOVĚ SBORU V RYCHVALDĚ:

1. adventní koncert 3. 12. – recitál skupiny Laurecie – 16:30;
2. adventní koncert 10. 12. – ZUŠ Rychvald: žáci a učitelé, dětský pěvecký sbor Klíček, soubor Březinka, 16:30;
3. adventní koncert 17. 12. – stejně jako vloni: Robin a Sylvie – 16:30;
4. neděle adventní je už Štědrý den, setkáme se při „půlnoční“ ve 21:00.

OSTRAVA – SVINOV

18. 12. 2023 od 17 hodin živý betlém.

I letos budeme mít ve Svinově živý betlém, a to vedle Husova sboru před farou! Přijměte pozvání ke krátkému zastavení se v předvánočním shonu. S pohledem na prostý vánoční výjev si připomeňme původní smysl těchto svátků. Poetické pásmo mluveného slova a hudebních vstupů potěší malé i velké. Srdečně zveme!

7. 1. 2024 v 16 hodin tříkrálový koncert.

Zveme do Husova sboru v Ostravě – Svinově na koncert Ostravského smíšeného sboru pod vedením doc. Jana Spisara. Zazní vánoční písně a koledy.

Zveme do Husova sboru v Ostravě – Polance na Českou mši vánoční od Jana Jakuba Ryby, a to ve středu 20. 12. 2023 v 17 hodin. Účinkuje pěvecký sbor pod vedením Michala Muntága.

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze
Šarlota Resort Prosečnice

si vás dovoluji pozvat na premiéru nového projektu

Labyrint světa a ráj srdce

Účinkují: Alfred Strejček, Štěpán Rak
Scénář: Markéta Pánková

u příležitosti 400. výročí vzniku tohoto Komenského díla v Brandýse nad Orlicí
ve středu 15. listopadu 2023 v 18.00 hod.

Akce se koná ve společenském sále v Šarlotě Resort Prosečnice.
Pozvány jsou osobnosti z oblasti kultury a veřejného života.

Vstupné dobrovolné
www.npmk.cz
www.sarlotaresort.cz

V případě dotazů se obraťte na Mgr. Romana Škodu (skoda@npmk.cz, 775 430 878)

motto:
Slyšíte a vidíte to, návštěvníku?
Všechn ten hluk a bzukot, tlučení
a klepání, všechen ten ruch ve městě?
To je náš svět.
Kdysi dávno, jako mladý muž,
jsem se vydal hledat svou cestu.

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK)

Premiéra projektu *Labyrint světa a ráj srdce* - 400 let od vzniku díla

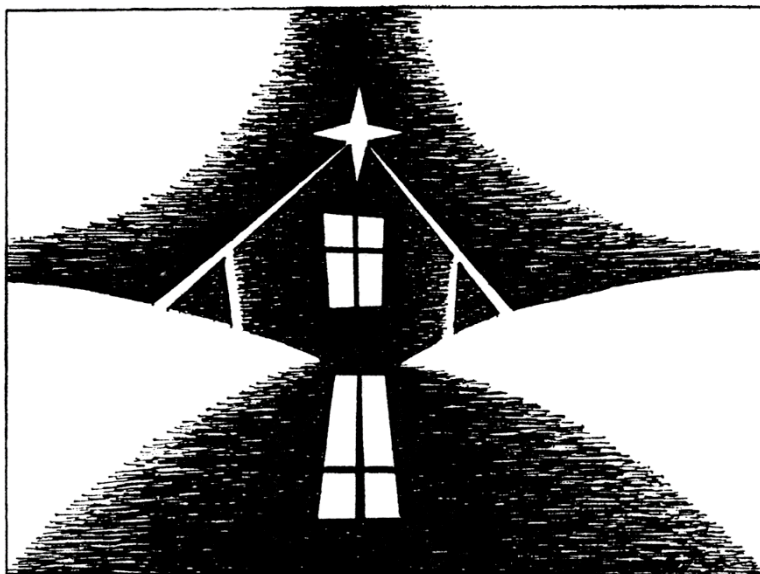
Ve středu 15. listopadu 2023 (323 let od úmrtí J. A. Komenského) se v 18 hodin uskutečnil ve společenském sále v Šarlotě Resort Prosečnice **premiéra projektu *Labyrint světa a ráj srdce***. Akce připomněla 400 let od vzniku tohoto nejpřekládanějšího Komenského díla. Scénář k tomuto projektu připravila emeritní ředitelka NPMK, kmenioložka PhDr. Markéta Pánková, hudbu složil kytarový virtuos, profesor Štěpán Rak, který v pořadu účinkoval společně s hercem a recitátorem Mgr. Alfredem Strejčkem.

Rozhlasový záznam pořadu je k poslechu zde: <https://www.youtube.com/watch?v=KFDhSa7Cj8E>

Rěšení
Syn Boží | Chybějící záhyb na Martině plášti; nahore tmavý rukáv;
Ježíšek nemá pusu; ješlčkám chybí část nohou; seno je na jednom
místě vybarvené | Přejme ti požehnané Vánoce | Bílá nadílka.

Bohoslužby o Vánocích

Náboženská obec	24. 12.	25. 12.	26. 12.		31. 12.	1. 1.
	neděle	pondělí	úterý		neděle	pondělí
Doubrava	8:00	8:00			8:00	
Frýdek – Místek		9:30				
Kunčice pod Ondřejníkem		8:30			8:30	
Nový Jičín	21:00					
Opava		9:00			9:00	9:00
Ostrava – Heřmanice	22:00	10:00			10:00	
Ostrava – Hrabůvka	21:00					
Ostrava – Mariánské Hory	9:00				9:00	
Ostrava – Michálkovice	10:00					
Ostrava – Moravská a Slezská	9:30				9:30	
Ostrava – Polanka	20:15	8:45			8:45	
Ostrava – Radvanice	15:00		10:00			
Ostrava – Stará Bělá	16:00		10:00		16:00	
Ostrava – Svinov	22:00	10:15			10:15	16:00
Ostrava – Zábřeh	14:00					
Rožnov pod Radhoštěm		10:00				
Rychvald	21:00	8:30			16:00	8:30
Studénka	9:30					
Vratimov	21:00					
Olomouc	9:00		9:00			
Bruntál	11:00		11:00			
Kojetín	10:00				10:00	
Krnov			9:00			
Troubelice		9:30				
Uničov				28.12. 9:15		
Újezd			8:00			
Dlouhá Loučka – kostel ŘKC			10:00			
Jeseník				29.12. 14:00		
Zábřeh na Moravě	21:00	9:00			9:00	
Dubicko	22:30	10:30			10:30	
Zvole		13:30				
Přerov	15:00		10:30		15:00	15:00
Lipník nad Bečvou		17:00				
Šumperk	10:15	10:15			10:15	
Hostice		8:30				
Loštice	21:00	8:30			8:30	
Chudobín	23:00	10:30			10:30	
Litovel	22:00	9:00			9:00 17:00	
Šternberk	9:00 21:00	9:00			9:00	
Rýmařov	10:45					
Horka nad Moravou		8:15				8:15
Náklo		14:00				
Olomouc – Hodolany	9:00	9:00			9:00	
Olšany			9:00			
Chválkovice				30.12. 9:00		
Hranice na Moravě		9:00			9:00	
Velká Bystřice	22:00	9:00			9:00	
Velký Týnec	20:30					

Dnes v noci vejít smím
dveřmi touhy své a otevřeno nechat
a smysly živit štedře

Dnes prostřeno mi světlem
dnes svítí Betlém
i v temné kouty bezcitné
ke Golgotě až

Dnes v noci vyjít mám
až tam
kde z nezavřených dveří Domu Chleba nám
světlo met lásky smetá smrti stín
kde Boží syn
vykazuje scénu
k spásnému dění výkupnému

Báseň a grafika *Rostislav Valušek*

Sestra Dáša Štěpánová hraje na housle koledy.

Jeden z betlémků Dagmar Štěpánové.

Církev československá husitská v Ostravě – Svinově

zve na Živý betlém

v pondělí

18. prosince 2023

od 17 hodin

na farní zahradě u Husova sboru

Pastýři tam spěchali a našli Marii a Josefa i to děťátko položené do jeslí.
(Lukášovo evangelium 2, 16)

- Poetické pásmo svátečního slova a hudby potěší malé i velké
- Výstava betlémů od Dagmar Štěpánové a Antonína Čelustky
- Setkání lidí dobré vůle
- Vánoční písně a koledy hrají členové Dechové hudby Polanka

Živý betlém 2023 finančně podpořili:
Úřad městského obvodu Ostrava – Svinov
Olomoucká diecéze Církve československé husitské